

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

IMIGRACIJE V FRANCIJO PO LETU 1975

Ljubljana, maj 2003

PAVLINA ZAJC

IZJAVA

Študentka Pavlina Zajc izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. dr. Janeza Malačiča in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 13. maja 2003

Podpis:

KAZALO

1. UVOD	1
2. KRONOLOŠKI PREGLED IMIGRACIJ V FRANCIJI	2
2.1. IMIGRACIJSKI TOKOVI PRED LETOM 1974.....	2
2.2. IMIGRACIJSKI TOKOVI PO LETU 1974	4
2.2.1. Razvoj od 1974 do 1981	5
2.2.2. Razvoj po letu 1981	6
2.3. ZNAČILNOSTI IN SPREMEMBE V STRUKTURI IMIGRANTOV	7
2.3.1. Koncentracija priseljencev	7
2.3.2. Socialno-ekonomska struktura	8
2.3.3. Spremembe v strukturi.....	9
2.4. VRSTE IMIGRACIJ.....	11
2.4.1. Trajne imigracije	11
2.4.2. Začasne in sezonske imigracije	12
2.4.3. Ilegalne imigracije	12
3. VZROKI IMIGRACIJ	13
3.1. VZROKI MIGRACIJ V TEORIJI	13
3.2. VZROKI ZA PRISELITVE V FRANCIJO	15
3.2.1. Geografski izvor priseljencev	16
3.2.2. Demografsko stanje v Franciji.....	17
3.3. VZROKI NA STRANI EMIGRACIJSKIH DRŽAV	19
4. POSLEDICE IMIGRACIJ V FRANCIJI	19
4.1. DEMOGRAFSKI UČINKI.....	19
4.2. EKONOMSKI UČINKI.....	22
4.2.1. Učinki na trg dela in brezposelnost	22
4.2.2. Učinki na javni proračun	24
4.2.3. Učinki ilegalnih imigracij.....	24
4.3. OSTALI UČINKI	26
4.4. POSLEDICE V EMIGRACIJSKIH DRŽAVAH	26
5. ANALIZA ODVISNOSTI	27
6. IMIGRACIJSKA POLITIKA IN DRUŽBENI POLOŽAJ PRISELJENCEV	29
6.1. IMIGRACIJSKA POLITIKA FRANCIJE	29
6.1.1. Politika za nadzor priseljevanja in preprečevanje ilegalnih imigracij	30
6.1.2. Politika integracije priseljencev.....	31
6.1.3. Politika mednarodnega sodelovanja z izvornimi državami priseljencev	33
6.2. IMIGRACIJSKA POLITIKA EVROPSKE UNIJE	34
6.3. DRUŽBENI POLOŽAJ PRISELJENCEV V FRANCIJI	37
6.3.1. Izobraževanje otrok in poklicno usposabljanje odraslih.....	37
6.3.2. Stanovanjska problematika in življenjske razmere tujcev	37
6.3.3. Družbene pravice tujcev	38
6.3.4. Brezposelnost v Franciji	38
7. SKLEP	40
LITERATURA	43
VIRI	45
PRILOGE	I

1. UVOD

Migracijske procese proučujejo številne vede, od ekonomije, sociologije, geografije, psihologije in drugih družbenih znanosti. Migracije zato zahtevajo večdimenzionalen pristop. Osredotočila se bom na ekonomski vidik, vendar pa se ne bom mogla izogniti ostalim vidikom, ki dopolnjujejo ekonomsko razlago migracij.

V diplomskem delu bom podrobneje proučila imigracije v Franciji. Pri tem se bom omejila na imigracijske pritoke od sredine sedemdesetih let dalje, ker so to obdobje zaznamovale bistvene spremembe imigracijske politike. Pomemben vsebinski mejnik predstavlja leto 1974, ko je Francija takratno spodbujevalno politiko priseljavanja nadomestila z restriktivno in prenehala z zaposlovanjem priseljenskih delavcev. Ustavitev imigracijskih pritokov v večini evropskih držav je bila posledica tako političnih pritiskov kot gospodarskih sprememb, ki so nastale po koncu naftne krize leta 1973. Z omejitvijo od sredine sedemdesetih let se bom izognila množičnemu pritoku alžirskih repatriirancev in vojnih povratnikov po koncu alžirske vojne leta 1962. Vendar pa bom zaradi boljšega razumevanja tematike v nekaterih poglavjih posegla tudi v obdobje pred letom 1975.

V začetku osemdesetih let so se tradicionalnim imigracijskim državam, kot so ZDA, Kanada in Avstralija, pridružile države zahodne Evrope in prevzele prvo mesto v skupnem imigracijskem prilivu. Francija je leta 1997 s 6,3 % deležem tujcev v celotnem prebivalstvu zavzela šesto mesto med razvitimi državami Evrope. Tudi danes so imigracije v Franciji aktualna tematika, saj francoska vlada daje velik poudarek imigracijski politiki, hkrati pa se zaostrejujejo družbeni spori med zagovorniki in nasprotniki imigracij.

V diplomskem delu imam namen zbrati spoznanja o samem razvoju priseljavanja s poudarkom po letu 1974, ko je Francija začasno ustavila priselitve, hkrati pa začela spodbujati vračanje priseljencev v izvorno državo. Najprej bom orisala nekatere značilnosti in bistvene spremembe v strukturi priseljenskega prebivalstva v Franciji v zadnjih dvajsetih letih. V nadaljevanju bom opisala različne dejavnike, ki vplivajo na imigracije. Vzroke, ki sem jih zasledila v teoriji, bom aplicirala na primer Francije. Pri tem se bom osredotočila na zgodovinske in geografske dejavnike, razlago pa bom iskala tudi v sodobnih demografskih problemih Francije. Ker je v zadnjih desetletjih opazen trend omejevanja in selekcije imigracijskih pritokov, bom med dejavniki omenila tudi imigracijsko politiko Francije. Na strani vzrokov v emigracijskih državah se bom dotaknila slabih političnih in gospodarskih razmer v državah izvoznih imigrantov, ki silijo ljudi k selitvam.

Posledice imigracij so vidne na mnogih področjih. Najprej bom proučila demografski prispevek priseljencev in ocenila uspešnost poskusov francoske vlade, ki želi z imigracijsko politiko oziroma priseljavanjem izboljšati demografsko strukturo. Sledil bo vpliv priseljencev na plače in zaposlitvene možnosti domačih delavcev ter njihovi učinki na javne finance.

Imigracije spremljajo tudi socialna trenja med avtohtonim prebivalstvom in priseljenimi ter rasistična gibanja. Ločeno bom obravnavala še posledice migracij, ki nastanejo v emigracijskih državah. Opisu vzrokov in posledic bo sledila analiza odvisnosti med spremenljivkami neto migracije, stopnja naravnega prirastka, stopnja brezposelnosti in stopnja gospodarske rasti v Franciji.

Zaradi velikega pomena imigracijske politike za razvoj imigracijskih tokov bom v posebni točki izpostavila tri glavne smernice imigracijske politike v Franciji. Le-te vključujejo povečanje nadzora nad migracijskimi tokovi in preprečevanje nezakonitih migracij, ukrepe za boljšo vključenost imigrantov ter mednarodne ukrepe z izvornimi državami za spodbujanje vračanja migrantov. Zaradi močne prepletenosti imigracijske politike Francije in EU bom orisala tudi glavne značilnosti in načela skupne evropske imigracijske politike. Zaključila bom s kratkim pregledom socialnega položaja priseljencev.

2. KRONOLOŠKI PREGLED IMIGRACIJ V FRANCII

Mednarodne migracije definiramo kot spremembo bivališča v prostoru prebivalcev. Gre za selitve med dvema različnima državama, ki jih ločujejo jasno določene meje. Definicija migracij je neposredno povezana in izvira iz definicije prebivalstva, ki pa se je pogosto spreminjala v različnih državah ali celo v mednarodnih statističnih standardih (Malačič, 2002, str. 1). Viri torej navajajo različne definicije, kar privede do bistvenih razlik v načinu in rezultatih merjenj migracijskih tokov. Zato so mednarodne primerjave podatkov o imigracijah težavne. V Franciji definicija imigrant zajema osebe, ki živijo v Franciji, a niso bile rojene na francoskem ozemlju, tujci pa so vsi, ki nimajo francoskega državljanstva. Med osebe tujega porekla spadajo otroci druge generacije, rojeni v Franciji staršem priseljencem (Tribalat et al., 1991, str. 6).

Ocenjevanje migracijskih tokov lahko poteka na neposreden način, ki zajema registre, popise prebivalstva ter ankete o migracijah. Drugi vir statističnih podatkov pa so posredni viri, ki ocenjujejo migracije na podlagi analitičnih demografskih metod in modelov (Malačič, 2002, str. 1). Francija nima ustreznega registra prebivalstva kot ostale države EU, zato se spopada s problemom določitve natančnega števila tujcev. Večino podatkov tako dobi na podlagi popisov prebivalstva, ki pa ponavadi dajejo manj popolne podatke kot registri prebivalstva.

2.1. IMIGRACIJSKI TOKOVI PRED LETOM 1974

V nekaj desetletjih pred letom 1851 so prevladovala priselitve iz sosednjih držav. Tako so se v Francijo priseljevali predvsem Belgijci, Nemci, Švicarji, Italijani, Španci in Angleži. Edini priseljenci, ki niso prišli iz sosednjih držav, so bili Poljaki. V tem obdobju so se tujci

naseljevali pretežno v obmejna področja, kasneje pa tudi v notranjost in v velika industrijska mesta.

Industrializacija v 19. stoletju je vodila v množične migracije v Evropi, ki so bile povečini neorganizirane. Francija je med leti 1870 in 1914 razvila sistem začasnega zaposlovanja, s čimer je hotela priseljence odvrniti od stalne priselitve. Ob popisu leta 1851, ki je prvič vključeval štetje tujcev, so našeli 381 000 tujih državljanov, njihovo število pa je bliskovito naraščalo kljub prvi svetovni vojni vse do leta 1931. Tega leta je bilo v Franciji že 2 715 000 tujcev oziroma 6,6 % prebivalstva, kar je primerljivo z današnjim stanjem.

V letih od 1931 do 1946 priseljevanja bistveno upadejo zaradi krize leta 1931 in druge svetovne vojne. Leta 1931 javna oblast prvič uvede ukrepe za upočasnitev priseljevanja tujih delavcev in želi spodbuditi ponovne izselitve brezposelnih tujcev v izvorno državo. Zakon iz leta 1932, namenjen zaščiti domačih delavcev, omeji število zaposlenih tujcev v posameznih sektorjih. Pritok španskih beguncev pred vojno ne nadomesti zmanjšanja tujega prebivalstva, ki v letu 1946 pade na 1 744 000 (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 7).

Po koncu druge svetovne vojne se pojavi veliko pomanjkanje delavcev, zato začne Francija voditi politiko spodbujanja delavskih imigracij, da bi pospešila obnovo in deloma nadomestila vojne izgube delavcev. Te priselitve naj bi bile pretežno začasnega značaja (vključno s sezonskimi delavci v kmetijstvu), vendar pa predvidijo zaradi nizke stopnje rodnosti tudi nekaj družinskih priselitev. Francija namreč v tem obdobju spodbuja migracije tudi zato, da bi preprečila demografske učinke nizke stopnje rodnosti in v tem pogledu predstavlja izjemo med evropskimi državami. V tem času se v Francijo začnejo vračati tudi prebivalci iz bivših francoskih kolonij, tem pa sledijo še prvotni prebivalci kolonij. Ker želi imeti francoska vlada nadzor nad novimi priselitvami, leta 1945 ustanovi Državni urad za imigracije. Ta ima odslej monopol nad zaposlovanjem tujcev in družinskimi združitvami ter določuje pogoje za vstop in bivanje tujcev na francoskem ozemlju.

Od 1946 do 1956 kljub velikim potrebam po delovni sili ni opaznih množičnih imigracij z izjemo številnih alžirskih imigrantov, ki od francoske vlade dobijo pravico prostega pretoka. Odsotnost imigracij v tem obdobju je predvsem posledica zapletenih imigracijskih postopkov, neprimerne sprejema družin in stanovanjskih problemov priseljencev. Posledično se na trgu dela pojavijo ilegalni imigrantski delavci (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 5-13). Ilegalno delo je posledica naraščajoče konkurence za delovno silo v zahodni Evropi med gospodarskim bumom. Francija podpiše bilateralne sporazume o začasnem zaposlovanju "gostujočih" delavcev z državami s presežno delovno silo. Sprva se priseljujejo predvsem delavci iz Italije, ker pa vzporedno naraščajo potrebe po delovni sili tudi v ostalih razvitih evropskih državah, se ta vir kmalu izčrpa. Zato se v naslednjih letih razvijejo spontane imigracije iz ostalih južno-evropskih držav (Castles, 1989, str. 62).

Obdobje od 1956 do 1965 zaznamujejo temeljite reforme pogojev na trgu dela, alžirska vojna in ekonomski razcvet. Vsi ti dejavniki povzročijo velika nihanja migracijskih tokov. Konec alžirske vojne leta 1962 povzroči povratek vojakov in množični prihod alžirskih repatriirancev. Tuje imigracije dosežejo v tem obdobju svoj vrhunec med drugim tudi zaradi procesa dekolonizacije. Za to obdobje je značilna sprememba strukture imigrantov, saj upada število priseljencev iz Italije, po drugi strani pa so čedalje bolj številni Španci in Portugalci. Ponovno se pojavijo imigranti iz Maroka in Alžirije, na novo pa je opaziti imigracijske tokove iz "črne" Afrike¹ in Azije. Potrebno je omeniti tudi priselitve francoskih državljanov iz francoskih prekomorskih departmajev oziroma teritorijev v šestdesetih letih, vendar pa tu ne gre za mednarodne migracije.

Tudi za obdobje od 1966 do 1974 so značilni veliki imigracijski pritoki, ki pa ne potekajo linearno. Leta 1968 se pojavijo specifični režimi za posamezne narodnosti. Od oktobra 1968 dalje imajo delavci iz držav Evropske gospodarske skupnosti pravico prostega pretoka v ostalih državah članicah. Decembra istega leta nastane francosko-alžirski sporazum, s katerim Alžircem podelijo dovoljenja za bivanje in delo, ter jim tako nudijo privilegiran položaj glede na ostale priseljence. Do konca šestdesetih let se lahko državljani iz francoskih tedanjih in bivših kolonij neomejeno priseljujejo, zato narašča število priseljencev iz severne Afrike, zahodne Afrike in francoskih Antilov. Tako je sredi sedemdesetih let tretjina vseh tujcev v Franciji po izvoru iz držav Magreba², tretjina pa iz Španije in Portugalske. Obdobje konec šestdesetih let pa zaznamuje povečana kontrola države nad migracijskimi procesi. (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 5-13).

Do takrat že postane očitno, da postajajo imigracijski tokovi neobvladljivi, saj ne potekajo po predvidevanjih glede števila in izvora priseljencev. Pojavi se problem pomanjkanja stanovanj in posledično nastanek revnih barakarskih naselij v predmestjih, pritiski na javno blaginjo, izobraževalni sistem in zdravstveno varstvo. Poleg tega se začnejo pojavljati rasistična gibanja, še zlasti proti črnkim priseljencom (Castles, 1989, str. 62).

2.2. IMIGRACIJSKI TOKOVI PO LETU 1974

Julija 1974 francoska vlada pod vplivom naftne krize začasno ustavi imigracije tujih delavcev in njihovih družinskih članov z izjemo priseljencev iz EU. Ta ukrep se izkaže za neuspešnega, saj število priseljencev sprva še naprej narašča.

Osemdeseta leta prinesejo številne spremembe. Družinske združitve postanejo v tem obdobju glavni motiv priselitev daleč pred iskanjem aktivne zaposlitve. Zadnji popisi po letu 1982 prvič v povojnem obdobju pokažejo stagnacijo, kasneje pa celo nazadovanje števila tujcev. Pojasnilo takšnega razvoja lahko najdemo v velikem številu pridobitev francoskega

¹ V angleški in francoski literaturi se pogosto uporablja izraz črna Afrika za države, ki ležijo južno od Sahare.

² Magreb zajema tri severozahodne afriške države: Maroko, Alžirija, Tunizija (Le Petit Larousse, 1996).

državljanstva, ki dosega ali celo presega število novih vstopov v državo. Tako pri popisu leta 1982 v Franciji naštejejo 3,7 milijona tujcev, leta 1990 3,6 milijona in leta 1999 3,25 milijona tujcev (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 12-13).

2.2.1. Razvoj od 1974 do 1981

Leta 1974 so bili pritoki stalnih delavcev začasno ustavljeni. V tistem obdobju so mislili, da bo splošna gospodarska depresija le prehodnega značaja in da se bodo s ponovno gospodarsko rastjo zopet pojavili migracijski tokovi. Cilj migracijske politike v tem obdobju je bil zmanjšanje števila tujcev s povečanim nadzorom nad imigracijami in s spodbujanjem priseljencev, da se vrnejo v matično državo. To želijo doseči z ukrepi, kot so omejevanje družinskih združitvev in prepoved zaposlovanja družinskih članov tujcev. Gre za pretežno represivno politiko, saj se vlada trudi zmanjšati odvisnost domačega gospodarstva od tuje delovne sile.

Ti ukrepi niso učinkovali v skladu s prvotnimi nameni. Določeni sektorji so še vedno zaposlovali tuje delavce. Zaprtje meja je priseljenke delavce odvrnilo od spontanega povratka, ki so bili do takrat dokaj pogost pojav. Podaljšanje njihovega bivanja v Franciji je povzročilo, da so se k imigrantom priselile še družine. Tako so družinske združitve v tem obdobju predstavljale okoli 60 % vseh trajnih imigracij v Franciji (Abou-Sada, 1988, str. 348).

V istem obdobju se je priselilo veliko stalnih delavcev, še zlasti s postopkom množične ureditve statusa priseljencev "brez dokumentov" v letih 1981 in 1982. Ta postopek je bil eden najpomembnejših dogodkov v razvoju imigracijske politike po drugi svetovni vojni. Zajel je 130 000 delavcev, med katerimi so bili najštevilnejši Tunizijci, Maročani, priseljenci iz bivših francoskih kolonij iz subsaharske Afrike, Portugalci, Alžirci in Turki (Boudoul, Labat, 1988, str. 142).

Ureditev statusa ilegalnih priseljencev je imela mnogo nepričakovanih negativnih učinkov. Delavce z novo urejenim statusom so nadomestili novi ilegalni delavci. Stranski pojavi so bili tudi trgovanje s ponarejenimi deklaracijami in pogodbami o delu, pritok ilegalnih delavcev iz sosednjih držav in ilegalen prihod družin legaliziranih delavcev (Wihtol de Wenden, 1988, str. 373). Vendar pa je imela ureditev statusa tudi pozitivne učinke. Oblasti so na podlagi tega postopka dobile bistvene podatke o številu ilegalnih tujcev in najbolj prizadetih gospodarskih sektorjih. Prav tako je ta postopek omogočil podelitev legalnega statusa in pravic tujim delavcem in rezidentom, ki so že več let ilegalno bivali v Franciji. Ne nazadnje pa je ureditev statusa preprečila izkoriščanje imigrantov in jih odvrnila od kriminalnih dejanj (Trends in International Immigration, 2000).

2.2.2. Razvoj po letu 1981

Cilji migracijske politike v obdobju 1981-1986 so sledili ciljem iz prejšnjega obdobja (1974-1981). Poleg kontrole imigracijskih tokov z nadzorovanjem meja so dali poudarek tudi na izboljšanje življenjskih pogojev priseljencev: ukinitve dovoljenja za poroko, ponovna potrditev pravice do družinske združitve in pravice dostopa na trg dela, ukinitve prisilne izselitve mladoletnih oseb, enake pravice do združenj in organizacij kot francoski državljani, predstavniki tujcev v volilnih organih, udeležba pri odločanju, enotno dovoljenje za bivanje. Vsi ti ukrepi gredo v smeri večje enakopravnosti tujcev in francoskih državljanov na vseh navedenih področjih. V tem obdobju se začne boj proti ilegalnim imigracijam, prav tako pa se zaostrijo pogoji za družinske združitve in prosilce azila (Abou-Sada, 1988, str. 348).

Rezultati popisov po letu 1982 v tabeli 1 omogočijo analizo gibanja obsega tujega prebivalstva. Delež tujcev v prebivalstvu Francije, ki je v povojnem obdobju do leta 1975 neprestano naraščal, se je do leta 1990 stabiliziral med 3,4 in 3,6 milijona. To je predstavljalo 6,5 do 6,3 % celotnega prebivalstva. Po letu 1990 je začelo število upadati, tako da se je odstotek tujcev znižal skoraj za eno odstotno točko. To gibanje pojasnjuje po eni strani zmanjševanje števila delovnih mest v industriji in gradbeništvu. Po drugi strani pa imigracije zavirajo tudi ukrepi vlade iz leta 1973 z namenom omejevanja vstopa novih tujih delavcev.

Tabela 1: Število in delež tujcev v celotnem prebivalstvu v letih 1982, 1990, 1999

	1982	1990	1999
Celotno prebivalstvo (v tisočih)	54 295	56 652	58 519
Tujci (v tisočih)	3 514	3 597	3 246
Tujci (v %)	6,5	6,3	5,6

Vir: Lebon, Le Moigne, 2002, str. 20.

V zadnjih letih je opazno tudi naglo povečevanje števila pridobitev francoskega državljanstva. Francija se leta 1998 nahaja na petem mestu po absolutnem številu tujcev in na šestem mestu po deležu tujcev v celotnem prebivalstvu med razvitimi državami (OECD) (glej Tab. P 2.1, v prilogi 2). Iz priloge je razvidno, da delež tujcev pada, kar kaže na to, da je francosko javno mnenje o neprestanem naraščanju deleža tujcev torej napačno. Razlog za tako mišljenje lahko iščemo v kontekstu ekonomske krize, zaradi katere so imigracije postale nezaželen pojav.

V letih 1997-1998 je francoska vlada ponovno izvedla program ureditve statusa priseljencev, ki je kar v 90 % primerov zajel tujce, ki so ilegalno vstopili, bivali ali delali v Franciji. Tokrat je bil ta postopek manj obsežen kot v letih 1981-1982. Odobrenih je bilo namreč le 87 000 dovoljenj za bivanje oziroma 67 % vseh prejetih prošenj, povečini priseljencem iz Alžirije, Kitajske in Maroka (Thierry, 2001, str. 444-447).

2.3. ZNAČILNOSTI IN SPREMEMBE V STRUKTURI IMIGRANTOV

Če so včasih prevladovala delovna imigracija manj izobraženih, ki so bili zaposleni v ozko določenih sektorjih, pa se danes razmere spreminjajo. Omejila sem se na nekatere lastnosti francoskih priseljencev in izpostavila najbolj očitne razlike med profilom tujcev in profilom francoskih državljanov.

2.3.1. Koncentracija priseljencev

Imigranti se v Franciji močno koncentrirajo na določenih geografskih območjih. Več kot tretjina tujcev živi danes v pariški aglomeraciji v primerjavi s samo 20 % francoskih državljanov. Daleč za Parizom se po številu tujcev nahajajo ostala velika francoska mesta. Tri regije od skupno 22 (Île de France, Rona - Alpe, Provansa - Alpe - Azurna obala) prejmejo skoraj 60 % tujcev. Delež tujcev v celotnem prebivalstvu je zato odvisen od regije in sega od 12 % v pariški regiji do 1 % v Bretanji. Potrebno je še omeniti, da je več kot dve tretjini tujcev naseljenih na urbanih področjih z več kot 100 000 prebivalci, pri Francozih pa ta delež dosega le 40 %.

Poleg geografske koncentracije je močno prisotna tudi sektorska koncentracija oziroma terciarizacija. Po letu 1982 so opazne spremembe v sektorski strukturi tuje delovne sile, kar prikazuje tabela 2. Po eni strani se zmanjšuje število tujcev, zaposlenih v industriji, gradbeništvu in kmetijstvu, istočasno pa se povečuje število zaposlenih v storitveni dejavnosti. Te ugotovitve potrjujejo številke, saj leta 1982 terciarni sektor zaposluje 40 %, leta 1990 polovico in leta 1999 65 % tujih delavcev. Do procesa terciarizacije prihaja, ker storitveni sektor ustvarja največ novih delovnih mest. Prav tako pa sta razloga za ta proces vstop priseljenih žensk na trg dela in višja stopnja izobraženosti druge generacije priseljencev (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 23-33).

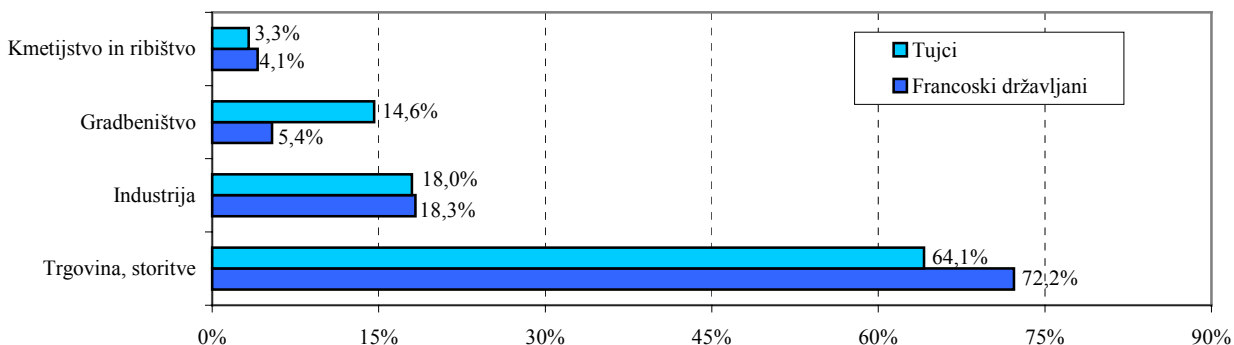
Tabela 2: Delež tujega aktivnega prebivalstva (samo aktivno zaposlene osebe) glede na gospodarsko dejavnost (v %)

Dejavnost	1990	1999	Sprememba
Kmetijstvo	3,4	3,3	- 11,1
Industrija	26,1	18,0	- 35,9
Gradbeništvo	20,6	14,6	- 34,5
Terciarni sektor	49,9	64,1	+ 18,8
Skupaj	100	100	- 7,5

Vir: Lebon, Le Moigne, 2002, str. 32.

Primerjava sektorja zaposlitve med tujci in francoskimi državljani pokaže, da je delež tujcev, zaposlenih v terciarnih dejavnostih, skoraj štirikrat večji kot v industrijski dejavnosti oziroma štirikrat večji kot v gradbeništvu. V industrijski dejavnosti so francoski državljani in tujci zastopani v enakem deležu. V nasprotju pa so še vedno občutne razlike v gradbeništvu, kjer je večji delež tujcev, in v terciarnih dejavnostih, kjer prevladujejo francoski državljani.

Slika 1: Delež domačih in tujih zaposlenih po dejavnosti, 1999

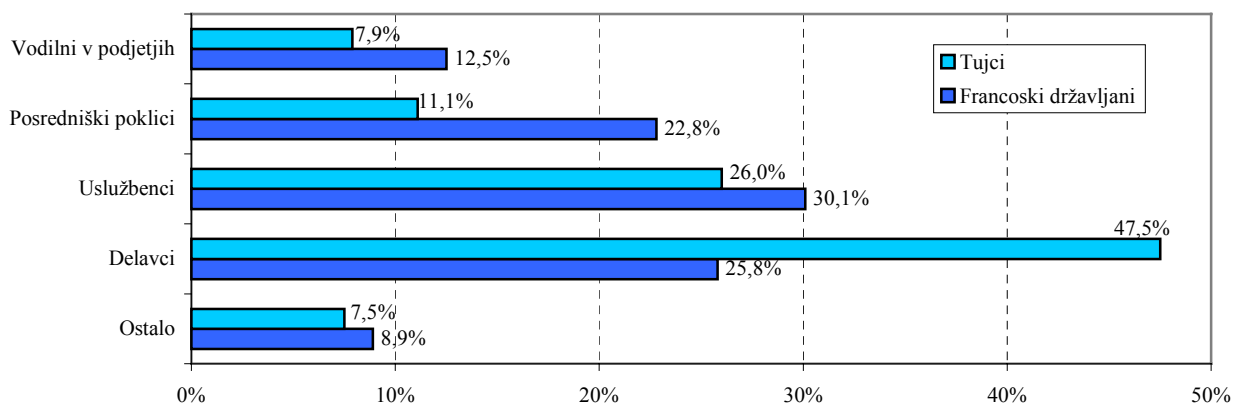
Vir: Lebon, Le Moigne, 2002, str. 36.

2.3.2. Socialno-ekonomska struktura

Poleg geografske ter panožne koncentracije se priseljenci osredotočijo tudi na določenih poklicih in oddelkih znotraj podjetij. Najboljši kazalec poklicne koncentracije je socialno-ekonomska struktura.

Ob popisu leta 1999 je aktivno tuje prebivalstvo zajemalo 6 % celotnega domačega in tujega prebivalstva. Zadnjih 20 let je bil opazen trend upadanja deleža tujih delavcev v celotnem aktivnem zaposlenem prebivalstvu, saj je v obdobju 1982-1999 padel iz 6,3 % na 5,2 %.

Slika 2: Delež domačega in tujega aktivnega prebivalstva po stopnji poklicne izobrazbe, 1999

Vir: Lebon, Le Moigne, 2002, str. 35.

Na sliki 2 je razvidno, da je leta 1999 skoraj polovica aktivnih tujcev delavcev, najpogosteje nekvalificiranih ali polkvalificiranih, ki opravljajo fizična dela. V kategoriji uslužbencev se delež tujcev približuje deležu francoskih državljanov, kar je predvsem posledica vedno večje prisotnosti priseljenih žensk na trgu dela. Tudi razlika med deležem francoskih in tujih delavcev se zmanjšuje zaradi ukinitve delovnih mest, do katere je prišlo med prestrukturiranjem proizvodnje. V nasprotju pa višje položaje v podjetjih še vedno v večji meri zasedajo francoski državljani, čeprav je tudi tu opazen trend naraščanja deleža tujcev. Zaključim lahko, da se položaj tujcev na trgu dela izboljšuje, še vedno pa niso popolnoma enakopravni s francoskimi državljani.

Tuje prebivalstvo se razlikuje od profila francoskih državljanov tudi po stopnji končane izobrazbe, kar je razvidno v tabeli 3. Več kot 60 % tujcev ima namreč samo osnovnošolsko izobrazbo, le petina pa srednješolsko izobrazbo, kar kaže na bistveno slabšo izobrazbeno strukturo kot pri domačem prebivalstvu. Tako stanje je rezultat povpraševanja po nizko izobraženih delavcih v preteklosti. Vendar pa se lahko pričakuje, da se bo to v prihodnosti spremenilo, če se bo nadaljeval trend zaposlovanja visoko usposobljenih delavcev.

Tabela 3: Delež tujcev in francoskih državljanov glede na končano izobrazbo, povprečje iz let 1995-1998 (v %)

	Osnovna šola	Srednja šola, gimnazija	Višje in visoke šole
Tujci	63,3	22,9	13,8
Francoski državljani	33,4	45,4	21,1

Vir: Coppel, Dumont, Visco, 2001, str. 11.

2.3.3. Spremembe v strukturi

Gibanje imigracij v zadnjih dveh desetletjih so spremljale tri velike kvalitativne spremembe imigracijskega prebivalstva, ki jih prikazuje tabela 4. Kot prvo se je spremenilo geografsko poreklo priseljencev. Le-ti so se namreč začeli priseljevati tudi iz ostalih delov sveta izven Evrope. Do leta 1982 so prevladovali imigranti evropskega porekla, po tem letu pa so prevladali afriški priseljenci (41,4 % oziroma 43,5 % v letu 1999). Ta preobrat je bil posledica množičnega priseljevanja iz črne Afrike, medtem ko je število priseljencev iz severne Afrike ostalo nespremenjeno. Opazen je bil porast imigrantov iz Azije, pogosto v obliki prosilcev azila ali beguncev, poleg tega pa so bili čedalje številnejši priseljenci iz Turčije, jugovzhodne Azije in Šri Lanke.

Druga sprememba je bila starostna struktura priseljencev. Le-ta se je med 1962 in 1982 zelo pomladila zaradi priselitve velikega števila mladih priseljencev. Leta 1982 pa je s postopkom ureditve statusa velik delež mladih pridobil francosko državljanstvo, zato se je delež mladih v tujem prebivalstvu občutno zmanjšal (manj kot 25 % v 1999 v primerjavi s 40 % leta 1982).

Leta 2000 je delež mladih pod 20 let zajemal le 8% priseljskega prebivalstva v primerjavi s četrtino v celotnem francoskem prebivalstvu. Imigranti, stari med 30 in 55 let, pa so predstavljali polovico priseljencev v primerjavi s tretjino v celotnem prebivalstvu (Recent Demographic Developments in Europe, 2001).

Istočasno se je spreminjala struktura po spolu, saj se je povečal delež žensk, kar je bilo predvsem posledica naraščajočih priselitev iz naslova družinskih združenj (Tribalat et al., 1991, str. 84). Tako je bil ta delež leta 1975 40 %, leta 1982 43 % in leta 1999 47 %. Vendar pa se je ta delež močno razlikoval znotraj posameznih narodnosti. Tako je bil med delovno silo iz držav EU delež žensk nadpovprečen, pri ostalih tujcih pa pod povprečjem. Istočasno je bila opazna feminizacija tuje delovne sile, saj se je delež aktivnih žensk vzel iz ene petine v letu 1982 na eno četrtino v 1990 in v letu 1999 presejal eno tretjino.

Tretja sprememba v tujem prebivalstvu je bila ponovno naraščanje deleža aktivnih v celotnem tujem prebivalstvu, potem ko je med 1962 in 1982 padel iz 50,4 % na 42,2 %. Do porasta je prišlo zaradi zviševanja stopnje aktivnosti žensk, ki je v prvem medpopisnem obdobju zrasla za sedem, v naslednjem pa za osem odstotnih točk. Obenem pa je stopnja aktivnosti moških ostala nespremenjena (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 21-22).

Tabela 4: Porazdelitev tujega prebivalstva glede na različne spremenljivke (v %)

	1982	1990	1999
Geografsko poreklo			
Evropa (vključno s Skupnostjo neodvisnih držav)	47,8	40,7	41,4
Afrika	43,0	45,4	43,5
Azija	7,8	11,8	12,5
Amerika	1,4	2,0	2,5
Ostalo	-	0,1	0,1
Delež mladih in žensk			
Mladi od 0 do 24 let	40,7	35,3	24,6
Ženske vseh starosti	42,9	44,9	46,9
Delež aktivnih			
Moški	56,1	56,9	57,7
Ženske	23,6	30,5	38,7
Skupaj	42,2	45,0	48,8

Vir: Lebon, Le Moigne, 2002, str. 22.

2.4. VRSTE IMIGRACIJ

Klasifikacija, ki je v veljavi od začetka devetdesetih let, ločuje dve vrsti priselitev glede na vrsto dovoljenja za bivanje, izdanega novim priseljencem. Prve so priselitve trajnega značaja, kar pomeni, da je dovoljenje za bivanje veljavno eno leto ali več. Druge pa so priselitve začasnega značaja, kamor spadajo priseljenci z dovoljenjem za bivanje za dobo od treh mesecev do enega leta, študenti in sezonski delavci (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 24). Glede na to, da se Francija sooča z velikim številom ilegalnih priseljencev, sem v nadaljevanju izpostavila še ilegalne priselitve.

2.4.1. Trajne imigracije

Letno število vseh trajnih priselitev je po letu 1990 ustaljeno nad 100 000, dodatno pa se zviša po postopku ureditve statusa leta 1997. Iz držav EU prihaja leta 2000 22 % vseh trajnih priseljencev. Pri nadaljnjem opisu trajnih imigracij sem se omejila samo na uradno število imigrantov iz držav, za katere ne veljajo pravice prostega pretoka.

Družinske združitve so po začasnih prepovedi priseljevanj v letih 1974 postale glavni motiv priselitev in nadomestile delovne migracije, saj pojasnjujejo 60 % do 65 % trajnih priselitev iz držav nečlanic EU. Sem spadajo družinski člani tujcev, družinski člani francoskih državljanov ter družinski člani beguncev in oseb brez statusa. Iz tega naslova se letno priseli približno od 30 000 do 50 000 oseb, večinoma ženske iz severne Afrike in Turčije.

Kategorija stalno zaposlenih delavcev oziroma delovno aktivnega prebivalstva vključuje samozaposlene in plačane zaposlene, povečini visoko kvalificirane delavce in imetnike dovoljenja za delo. Ta kategorija zajema večinoma priseljence iz ZDA, Alžirije, Japonske, Maroka in Libanona. V tej kategoriji priseljencev sta značilna naraščajoč delež žensk, zaposlenih v storitvenem sektorju, in višja raven izobrazbe.

Po stalnem upadanju beguncev med 1992 in 1997 se je njihovo število ustalilo med 4 500 in 5 000 letno. Med njimi je 60 % beguncev iz azijskih držav (Šri Lanka, Turčija in Jugovzhodna Azija). Delež tujcev, ki jim dejansko uspe dobiti status begunca, je približno 19 %. Vendar pa se ta delež močno razlikuje glede na izvor priseljencev, saj variira med 8 % za evropske priseljence in 29 % za azijske priseljence. V kategorijo obiskovalcev spadajo osebe, ki imajo enoletno začasno dovoljenje za bivanje z možnostjo podaljšanja (raziskovalci, univerzitetni profesorji, umetniški ali kulturni poklici) in osebe, ki pridobijo status obiskovalca zaradi družinskih vezi, kategorija pa ne vključuje turistov (Trends in International Migration, 2000).

2.4.2. Začasne in sezonske imigracije

Za imigracije začasnega značaja je značilno, da so po letu 1992 merljive le še za tujce, ki prihajajo iz držav izven EU. Tako so sezonske imigracije, ki so dopuščale tujcem opravljati kmečka sezonska dela za dobo do šestih mesecev, s statističnega vidika praktično izginile. Leta 1991, tik pred podelitvijo pravice prostega pretoka Špancem in Portugalcem, so priseljenci z Iberskega polotoka predstavljali kar 80 do 90 % vseh sezonskih delavcev. Tega leta je bilo registriranih le še okoli 55 000 sezonskih delavcev v primerjavi z 80 000 v osemdesetih letih in 140 000 v začetku sedemdesetih let. Po tem letu je sezonskih delavcev manj kot 10 000 letno, sestavljenih v glavnem iz Maročanov in Poljakov, zaposlenih v kmetijstvu.

Začasne imigracije zajemajo študente, prosilce azila in sezonske delavce oziroma imetnike začasnega dovoljenja za delo. Imetniki začasnega delovnega dovoljenja so visoko izobraženi delavci, saj je med njimi veliko raziskovalcev, inženirjev in oseb na vodstvenih položajih v podjetjih. Njihovo število hitro raste, prihajajo pa povečini iz obeh Amerik, Alžirije, Poljske in Rusije. Kategorija študentov, ki izljučuje študente iz EU, se je v zadnjih desetih letih podvojila, tako da se sedaj na francoske visokošolske zavode vsako šolsko leto vpiše več kot 50 000 tujcev. Število prosilcev azila je po letu 1990 močno padlo, vendar se v zadnjih letih spet približuje 40 000. Polovica prosilcev azila prihaja iz evropskih držav (Bolgarija, Romunija), tretjina pa iz azijskih držav (Šri Lanka, Kitajska, Turčija) (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 28).

2.4.3. Ilegalne imigracije

Zaradi velikega obsega ilegalnih priselitev v Franciji bom v nadaljevanju podrobneje opisala glavne razloge, ki so prispevali k njihovemu razvoju, o učinkih pa govori točka 4.2.3. Ukinitve rednih delavskih imigracij leta 1974, strožja definicija statusa begunca in restriktivne reforme za prosilce azila so povzročile množičen porast ilegalnih imigracij. Opredelitev ilegalnih selitev po Mednarodni organizaciji za delo se nanaša na ilegalni vstop v državo (ilegalni prehodi meja, vstop brez potrebnih dokumentov ali s ponarejenimi dokumenti in vstop pod pretvezo turističnega obiska), bivanje (osebe, ki izgubijo status begunca ali ostanejo v Franciji po preteku dovoljenega obdobja) ali zaposlitev (osebe brez dovoljenja za delo).

Imigracijske države so razvile več vrst ukrepov za nadzor ilegalnih imigracij: ukrepi amnestije ali ureditve statusa ilegalnih priseljencev; strožji kontrolni ukrepi (izdaja dovoljenj za bivanje itd.); ukrepi, namenjeni zaščiti državnega trga dela pred zaposlovanjem ilegalnih delavcev (sankcije za priseljence, delodajalce in posrednike); kazenski ukrepi (zaporna kazen) in ukrepi prisilne izselitve ali množične deportacije. Vendar pa ti ukrepi niso dovolj učinkoviti, saj ni zadostnega mednarodnega sodelovanja med državami. Zadostuje že liberalnejša imigracijska politika ene izmed teh držav, da se ilegalni migracijski tokovi, sprva

namenjeni k drugim ciljem, preusmerijo proti državi z bolj dostopnimi pogoji. To pa ne pripomore k zmanjšanju tokov (Feld, 1988, str. 268).

Točnega obsega števila ilegalnih priseljencev ni možno določiti, v Franciji pa so ga poskušali oceniti na podlagi rezultatov postopkov za ureditev statusa. V obdobju 1960-1970 je več kot polovica priseljencev prišlo v Francijo brez ustreznih dokumentov, saj niso bili registrirani pri Državnem uradu za imigracije. Vendar pa so kasneje ti priseljenci s postopkom ureditve statusa pridobili dovoljenje za bivanje in delo. V obdobju 1970-1980 je ta postopek postal težavnejši, zato je bila izrednega pomena izjemna ureditev statusa priseljencev v letih 1981-1982, ko je dovoljenje za bivanje pridobilo 123 000 delavcev (Guillon, 1988, str. 162). Rezultati so pokazali, da je več kot dve tretjini tujcev prišlo v Francijo v okviru turističnega obiska in ostalo v Franciji po poteku dovoljenih treh mesecev. Mnogo manj pogosta načina sta bila ponaredba dokumentov ali pa ilegalni vstop v državo (Boudoul, Labat, 1988, str. 139).

3. VZROKI IMIGRACIJ

Ključni dejavnik imigracij so še vedno razlike v gospodarski razvitosti in v plačah oziroma v življenjski ravni med državami. Razlike v plačah lahko ocenimo z razmerjem med tehtanim povprečjem BDP-jev per capita izselitvenih držav in BDP-jem per capita države priselitve. V primeru Francije leta 1997 tehtano povprečje BDP-jev emigracijskih držav obsega 28,3 % BDP-ja Francije. To pomeni, da priseljenci prihajajo iz držav z nizkim agregatnim proizvodom (Coppel, Dumont, Visco, 2001, str. 11-13). Na obseg, strukturo in smer imigracijskih tokov torej najpogosteje vplivajo ekonomski dejavniki. Mednje sodijo poleg gospodarskega stanja tudi možnosti za zaposlitev in boljši zaslužek ter položaj na trgu dela tako v državi pošiljateljici kot v državi uvoznici delavcev.

Vendar pa izključno ekonomski dejavniki še niso zadostna razlaga, saj o imigracijah pogosto odločajo tudi dejavniki neekonomskega izvora. Mednje spadajo geografska lega države, jezikovne in kulturne razlike, ekonomski in socialni položaj priseljencev in politične razmere. Prav tako na imigracije vplivajo zgodovinski dejavniki (kolonialna preteklost v primeru Francije), način reševanja demografskih problemov države prejemnice, izobraževalni sistem, delovna specializacija, obstoj etničnih skupin v priseljenki državi in psihološki dejavniki (Bevc, Prevolnik, Verlič Christensen, 2000, str. 74). Nekateri navajajo tudi odnos avtohtonih prebivalcev do priseljencev, pripravljenost priseljencev, da se prilagodijo značilnostim novega okolja ter strukturo trga dela (Weiner, 1996, str. 46).

3.1. VZROKI MIGRACIJ V TEORIJI

V kapitalistični družbi so videli pomen presežne delovne sile kot posledico in hkrati predpogoj akumulacije kapitala in z njo povezane rasti delovne produktivnosti. Presežna

delovna sila danes seveda še vedno obstaja, vendar v nekoliko spremenjeni obliki, saj je bilo potrebno v razvitih državah zanjo poiskati ustrezen substitut. Prav tako je bilo potrebno najti sredstvo za stabilizacijo cikličnega razvoja kapitalističnega gospodarstva. Rešitev so videli v zaposlovanju delavcev iz manj razvitih držav, ki vstopijo na trg dela, ko se pojavijo potrebe. Francoska težka industrija je bila tako močno odvisna od imigrantskih delavcev do druge svetovne vojne.

Za današnje imigracije je značilna novost trajen značaj, saj priseljeni delavci ne vstopajo več samo v primerih pomanjkanja delovne sile v vojnih razmerah ali obdobjih hitre gospodarske rasti. Pomembno je tudi, da imajo priseljeni delavci danes vlogo mobilne fluktuacijske delovne sile, ki se prilagaja potrebam v posameznih gospodarskih sektorjih glede na razvoj produkcijskih faktorjev in pri tem ne povzroča socialnih napetosti. Hkrati pa tujci zavzemajo manj vredne položaje, nimajo političnih pravic in predstavljajo stalno grožnjo za plače in zaposlenost domačih delavcev (Castles, 1989, str. 8-14).

V nadaljevanju bom razložila politične in ekonomske razloge, zaradi katerih so vlade nekaterih zahodnoevropskih držav uporabile migracijsko politiko za reševanje problemov na trgu dela. Eden prvih ekonomistov, ki so priznali vlogo imigracij v gospodarski prenovi zahodne Evrope v povojnem obdobju, je bil Charles Kindleberger. Zagovarjal je stališče, da so tuji delavci zapolnili primanjkljaj na domačem trgu dela in omogočili podjetjem izogniti se neelastičnosti ponudbe domačega dela. Tako so plače ostale na nizki ravni, medtem ko so se investicije in dobički neprestano povečevali. Iz tega sledi, da proces akumulacije kapitala ni bil prekinjen. Zagovorniki dualistične teorije trga dela, ki so sledili Kindelbergerju, so zagovarjali stališče, da tuji delavci prinesejo na trg dela določeno fleksibilnost, le-ta pa je potrebna za delovanje industrijske družbe.

Sodobna mikroekonomska teorija ob predpostavki ceteris paribus napoveduje, da bo na dolgi rok politika, ki spodbuja imigracije, prinesla koristi tako delodajalcem kot tudi domačim delavcem. Znižanje mezd privede do povečanja zaposlenosti in istočasnega znižanja produkcijskih stroškov, zato se dobički in končna proizvodnja povečajo. Vendar pa je ta teorija veljavna le ob predpostavki fleksibilnih mezd, kar pa v stvarnosti ni izpolnjeno zaradi delavskih sindikatov. Drugi predpostavki sta homogenost in mobilnost delavcev, ki tudi nista izpolnjeni, saj obstajajo med tujimi in domačimi delavci velike razlike v izobraženosti (Hollifield, 1988, str. 324-329).

V klasičnem modelu trga dela je obseg imigracij odvisen od stopnje komplementarnosti oziroma substitucije med imigranti in domačim aktivnim prebivalstvom. Trg usklajuje raven mezd s povpraševanjem po delu, tako da se vzpostavijo ravnotežne mezde. Učinek na zaposlenost domačega aktivnega prebivalstva pa zavisi od elastičnosti ponudbe in povpraševanja po delu. Elastičnost ponudbe avtohtonega dela je odvisna od starosti, spola, zakonskega stanu in strokovne usposobljenosti (Trends in International Migration, 2000).

Migracijske politike zahodnoevropskih držav za zmanjšanje imigracijskih pritokov v sedemdesetih letih povečini niso bile učinkovite. Za ta neuspeh obstajata dve razlagi. Po eni strani so tuji delavci postali stalni strukturni element ponudbe dela, zaradi česar delodajalci še naprej zaposlujejo tujce. Po drugi strani pa teorija potiska in potega razlaga ta neuspeh s privlačnostjo razvitih ekonomij za delavce iz tretjega sveta. Dejavniki potiska na strani ponudbe (npr. brezposelnost, diskriminacija, slabe gospodarske razmere) so v potencialnih državah izvoznicah namreč tako veliki, da se ljudje izseljujejo kljub krizi in poslabšanju stanja na trgu dela v državi uvoznici. V ciljni državi namreč še vedno delujejo dejavniki potega (npr. boljše plače, boljši življenjski pogoji, večja zaposlenost) na strani povpraševanja. Učinki migracijske politike v sedemdesetih letih so bili torej v nasprotju s pričakovanji, saj so se imigracije kratkoročno še povečale. V sodobnih odprtih družbah dandanes torej ni možno rešiti problema brezposelnosti z ustavitvijo imigracij in izgonom tujcev. Vendar pa lahko centralizirana administracija in velika vloga države v družbenem odločanju v Franciji olajša kontrolo in omejevanje imigracijskih tokov (Hollifield, 1988, str. 333).

3.2. VZROKI ZA PRISELITVE V FRANCIJO

Nekateri razlog za imigracije v Francijo vidijo v obstoju trga težkega in slabo plačanega dela (še zlasti v Parizu), ki kljub veliki brezposelnosti ne privlači francoskih delavcev in tujcev iz druge generacije (Guillon, 1988, str. 169). Za delavske imigrante se namreč potegujejo delodajalci, ki so soočeni z rastočimi stroški za delovna mesta in z mednarodno konkurenco. Priseljenci, ki iščejo zaposlitev v novem okolju, so pripravljeni delati za nižje plačilo in ob skromnejših pogojih dela. Poleg tega narava dela v nekaterih sektorjih zahteva delovno silo, ki je razpoložljiva za krajša časovna obdobja, tej zahtevi pa najbolj ustrezajo tuji delavci. Kratkoročno zaposlovanje in povečan obseg priseljenih povečuje stopnjo mobilnosti in fleksibilnost na trgu dela, saj tuji veljajo za bolj prilagodljive in manj sindikalno organizirane. Zaposlovanje izobraženih in izkušenih tujcev v mnogih primerih znižuje sredstva, ki bi jih morali nameniti za dodatno izobraževanje že zaposlenih, ali strokovno stimuliranje pridobivanja izkušenj novincev brez prakse (Verlič Christensen, 2000, str. 1120).

Pomemben vpliv na razvoj imigracijskih tokov ima tudi imigracijska politika, saj lahko deluje spodbujevalno ali pa zaviralno. Od sedemdesetih let dalje Francija uvaja omejevalno politiko z ukrepi, kot so vize, dovoljenja za bivanje in delo. Priselitve dovoljuje le tistim osebam, ki so iz demografskih ali ekonomskih razlogov koristne za državo. Značilna je tudi izrazita selektivnost glede na izobrazbo in poklic, premoženje, narodnost, družinske vezi in predhodno nekaznovanost. Selektivna politika prinaša koristi za imigracijsko državo, po drugi strani pa ima negativne učinke na emigracijske države, v katerih prihaja do bega možganov oziroma odliva visoko izobraženih.

Francija bo v prihodnosti še naprej vztrajala pri restriktivni in selektivni imigracijski politiki, saj želi priselitve omejiti na tiste potrebe na trgu dela, ki jih ne more zapolniti z lastnimi kadri.

Brezposelnost v Franciji namreč ni splošna, temveč gre za strukturna neskladja med potrebami trga dela v posameznih panogah ter značilnostmi potencialno zaposljivih oseb. Zaradi povečanega povpraševanja po visoko usposobljenih delavcih je Francija že prilagodila zakonodajo in pospešila postopek pridobitve dovoljenja za bivanje in delo tistim profilom tujih delavcev, ki jih doma primanjkuje (Coppel, Dumont, Visco, 2001, str. 18). Feld navaja še naslednje razloge za restriktivno politiko (Feld, 1988, str. 277):

- Tehnološke spremembe povzročajo prestrukturacijo trga dela, ki posledično zmanjšuje potrebe po nizko kvalificiranih delavcih.
- Nadaljuje se gospodarska kriza.
- Integracija priseljencev, združevanje družin in vključevanje mladih druge generacije predstavljajo družbene in politične probleme, kar ustvarja negativno javno mnenje domačega prebivalstva o priseljencih.

3.2.1. Geografski izvor priseljencev

Eden pglavitnih dejavnikov imigracij v Francijo je njena kolonialna preteklost. Vezi z bivšimi kolonijami se ohranjajo preko skupnega jezika, saj je francoščina še vedno uradni jezik v večini bivših kolonij. Prav tako so gospodarstvo in transportni sistemi bivših kolonij še vedno vezani na Francijo, z njo pa jih povezujejo tudi kulturne in politične vezi. Tako večina tujcev iz držav Magreba, ki se priselijo v Evropo, živi v Franciji. V Francijo se preseli tudi večina migrantov iz francoskih prekomorskih teritorijev.

Tabela 5: Tuji prebivalci v Franciji po narodnosti (v tisočih oziroma v %)

	1975		1982		1990		1999	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
Portugalska	758,9	22,0	767,3	20,7	645,6	17,9	553,7	17
Alžirija	710,7	20,6	805,1	21,7	619,9	17,2	477,5	14,6
Maroko	260,0	7,6	441,3	11,9	584,7	16,2	504,1	15,5
Italija	462,9	13,4	340,3	9,2	253,7	7,0	201,7	6,2
Španija	497,5	14,5	327,2	8,8	216,0	6,0	161,7	5,0
Tunizija	139,7	4,1	190,8	5,1	207,5	5,8	154,4	4,7
Turčija	50,9	1,5	122,3	3,3	201,5	5,6	208,0	6,4
Poljska	93,7	2,7	64,8	1,7	46,3	1,3	-	-
Ostale države	468,1	13,6	655,1	17,7	832,4	23,0	984,9	30,6
Skupaj	3442,4	100	3714,2	100	3607,6	100	3246,0	100
Od tega EU	1869,9	54,3	1594,8	42,9	1308,9	36,3	-	-

Vir: Wihtol de Wenden, 1994, str. 71;

Lebon, Le Moigne, 2002, str. 23 in lastni izračuni.

Iz tabele 5, ki prikazuje delež največjih tujih narodnostnih skupin v Franciji, je razvidno, da priseljenci iz Magreba predstavljajo več kot tretjino vseh priseljencev. Tokove Portugalcev, Italijanov in Špancev pojasnjujejo že prej omenjenimi ekonomskimi dejavniki, v primeru Italije in Španije pa igra pomembno vlogo tudi geografska bližina. Na primeru Portugalske pa lahko vidimo, da izključno ekonomski dejavniki, kot so razlike v plačah, še niso sami po sebi zadostna razlaga. Portugalci so si za državo emigracij namreč izbrali Francijo in ne na primer Nemčije kot države z višjimi plačami. O imigracijah torej pogosto odločajo tudi kulturni, politični in zgodovinski dejavniki (Fassmann, Münz, 1994, str. 12-18).

3.2.2. Demografsko stanje v Franciji

Statistični demografski kazalci v tabeli 6 kažejo, da ima Francija nizko stopnjo rasti prebivalstva, v veliki meri povzročeno z naravnim prirastkom. Rodnost upada že več desetletij, stopnji naravnega in migracijskega prirastka pa sta pozitivni. Stopnja totalne rodnosti in neto stopnja obnavljanja sta od leta 1975 pod ravnijo, ki zagotavlja enostavno reprodukcijo. Vendar je po letu 1995 opazen ponoven porast teh kazalcev, prav tako pa je leta 2000 opazno naraslo število rojstev. Le-to je v Franciji relativno visoko v primerjavi z ostalimi razvitimi državami (Recent Demographic Developments in Europe, 2001).

Tabela 6: Kazalniki rasti in obnavljanja prebivalstva v Franciji v obdobju 1960-2000 (v %)

	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1998	1999	2000
Letna rast prebivalstva	0,96	0,72	0,96	0,38	0,55	0,46	0,56	0,41	0,43	0,42	0,50
Naravni prirastek	0,65	0,65	0,60	0,35	0,47	0,39	0,42	0,34	0,35	0,35	0,41
Migracijski prirastek	0,31	0,07	0,36	0,03	0,08	0,07	0,14	0,07	0,08	0,08	0,09
Totalna rodnost	2,73	2,84	2,47	1,93	1,95	1,81	1,78	1,71	1,76	1,79	1,89
Neto obnavljanje	1,28	1,34	1,17	0,92	0,93	0,87	0,85	0,82	0,85	0,86	-

Vir: Recent Demographic Developments in Europe, 2001.

Za priseljenke je praviloma značilna višja rodnost, ki posredno in s časovnim zamikom vpliva na povečanje števila prebivalcev. To še zlasti velja za priseljenke iz Turčije, Maroka, Tunizije in Alžirije, katerih stopnje rodnosti za več kot dvakrat presegajo francosko. V nasprotju pa so stopnje rodnosti mešanih zakonov podobne kot v avtohtonem prebivalstvu. Opazno je, da se rodnost tujk prilagaja rodnosti žensk v državi priselitve (Tribalat et al., 1991, str. 122). Vpliv višje rodnosti priseljenih žensk lahko ocenimo z deležem tujih rojstev v vseh rojstvih (10,2 % leta 1998). V Franciji je delež tujih rojstev v vseh rojstvih 1,5-krat višji kot delež tujcev v celotnem prebivalstvu.

Priseljenci torej na ta način zadržujejo višje splošne stopnje rodnosti, predvsem tisti, ki se ne integrirajo. Posledica tega je tudi, da je število družinskih članov v družinah tujega izvora nad

francoskim povprečjem. To velja tudi za družine priseljencev iz ostalih držav EU. Vendar pa je opazen trend upadanja velikosti tujih družin. Tako je leta 1982 povprečno število članov tujega oziroma francoskega gospodinjstva 3,3 (2,7), leta 1999 pa 3,1 (2,4). Po drugi strani naturalizacije vsako leto zmanjšajo tuje in ustrezno povečajo francosko prebivalstvo. Število tujcev se letno iz tega razloga zmanjša za 50 000 do 70 000 oseb.

Projekcije francoskega statističnega urada kažejo, da bo prebivalstvo Francije še naprej raslo, a po nižji stopnji rasti kot do zdaj. Do leta 2035 bo stopnja smrtnosti prerasla stopnjo rodnosti, zato bo naravni prirast postal negativen. Po letu 2040 pozitivne neto migracije (okoli 50 000 letno) ne bodo več zadostno nadomestile negativnega naravnega prirastka, zato bo prebivalstvo začelo upadati. V prihodnosti bodo torej potrebne imigracije večjih razsežnosti, kar je dodaten razlog za spodbujanje imigracij.

Demografske projekcije prav tako napovedujejo staranje prebivalstva. Francijo uvrščajo med tiste države zahodne Evrope, za katere je značilen intenzivni prirastek starejših starostnih skupin ob istočasnem zmanjševanju skupine mladih pod 20 let starosti. Najbolj bo narasel delež prebivalcev v starostni skupini nad 60 let, ki jih bo do leta 2050 več kot tretjina v celotnem prebivalstvu v primerjavi z eno petino leta 2000. Poleg tega se bo še naprej podaljševala življenjska doba, stopnja smrtnosti pa bo upadala (Recent Demographic Developments in Europe, 2001).

Med demografskimi kazalci je potrebno omeniti še stopnjo aktivnosti ali delež aktivnega prebivalstva v delovno sposobnem prebivalstvu. Le-ta se v Franciji po letu 1990 povečuje, hkrati pa se znižuje za nedržavljanke EU. To je posledica večje mobilnosti državljanov znotraj EU, hkrati pa se priseljenci iz držav nečlanice težje zaposlijo zaradi strukturnih značilnosti (npr. večji delež družinskih članov).

Tabela 7: Stopnje aktivnosti državljanov in tujcev v letih 1990 in 1997 (v %)

	1990	1997
Državljan	54,9	55,4
Tujci	56,1	
Državljan drugih držav EU		61,0
Ostali tujci		54,2
Skupaj	55,0	55,4

Vir: Labour Force Survey, 1992;
Labour Force Survey, 1997.

Na podlagi demografskih virov in projekcij lahko torej navedemo dva razloga v korist politike potencialnega in selektivnega odpiranja za imigracije: staranje prebivalstva in posledično zmanjševanje aktivnega prebivalstva ter nefleksibilnost trga dela. Ob pričakovani gospodarski rasti stopnje aktivnosti po predvidevanjih ne bodo zadostovale za nove potrebe na trgu dela.

Poleg tega se potrebe ne bodo nujno ujemale z značilnostmi neizkoriščenega delovnega potenciala tujcev. Vendar razvite države dolgoročno ne bodo mogle zanemarjati delovnega potenciala priseljencev, saj gre pogosto za visoko izobražen in usposobljen kader (Bevc, Prevolnik, Verlič Christensen, 2000, str. 80).

3.3. VZROKI NA STRANI EMIGRACIJSKIH DRŽAV

Negotova situacija v Afriki, Aziji, Latinski Ameriki, povezana s slabimi gospodarskimi razmerami in nerazvitostjo, povzroča množične migracije proti mnogim razvitim državam. Le-te imajo čedalje več problemov z ločevanjem prosilcev azila od ostalih priseljencev, ki iščejo zaposlitev in boljše življenjske pogoje. Poleg tega pa na selitvene tokove vplivajo tudi emigracijske politike držav izvoznic priseljencev.

Emigracijski pritiski v manj razvitih državah se bodo v prihodnosti še povečali. Demografske projekcije namreč kažejo na visoko stopnjo rasti prebivalstva v nekaterih potencialnih emigrantskih državah in porast deleža prebivalstva, ki vstopa na trg dela. Prav tako napovedana rast plač ni zadostna, da bi zmanjšala nagnjenost prebivalcev k emigraciji. Politične notranje težave, mejni konflikti in regionalne vojne bodo torej še naprej spodbujale migracijske tokove (Guillon, 1988, str. 169).

4. POSLEDICE IMIGRACIJ V FRANCJI

Feld pri merjenju vpliva mobilnosti človeškega kapitala navaja pristop, ki temelji na metodi izračuna stroškov in koristi. Prva metoda so "retrospektivne" ocene preteklih stroškov ali stroškov nadomestitve migranta, saj so se migranti vključili v sistem izobraževanja in poklicnega usposabljanja v ciljni državi. "Vrednost" migranta je seveda različna v državi pošiljateljici, ki izgublja človeški kapital, in v državi prejemnici, ki pri tem privarčuje. Druga metoda je ocena neto sedanje vrednosti bodočih prihodkov oziroma prihrankov migranta od trenutka migracije dalje (Feld, 1988, str. 264).

4.1. DEMOGRAFSKI UČINKI

Imigracije vplivajo na povečanje prebivalstva v priselitveni državi na dva načina. Neposredni vpliv na takojšnje povečanje prebivalstva predstavljajo priseljeni rojeni izven Francije, posredni vpliv pa predstavljajo naslednje generacije tujcev, ki s časovnim zamikom vplivajo na prebivalstvo (Tribalat et al., 1991, str. 12). Tabela 8 kaže, da je skupni učinek priseljencev do vključno leta 1986 znašal 10,2 milijona ali približno 18 % francoskega prebivalstva, ki bi brez migracijskega prirastka znašal 45 milijonov prebivalcev.

Tabela 8: Demografski prispevek priseljencev k prebivalstvu Francije (v milijonih)

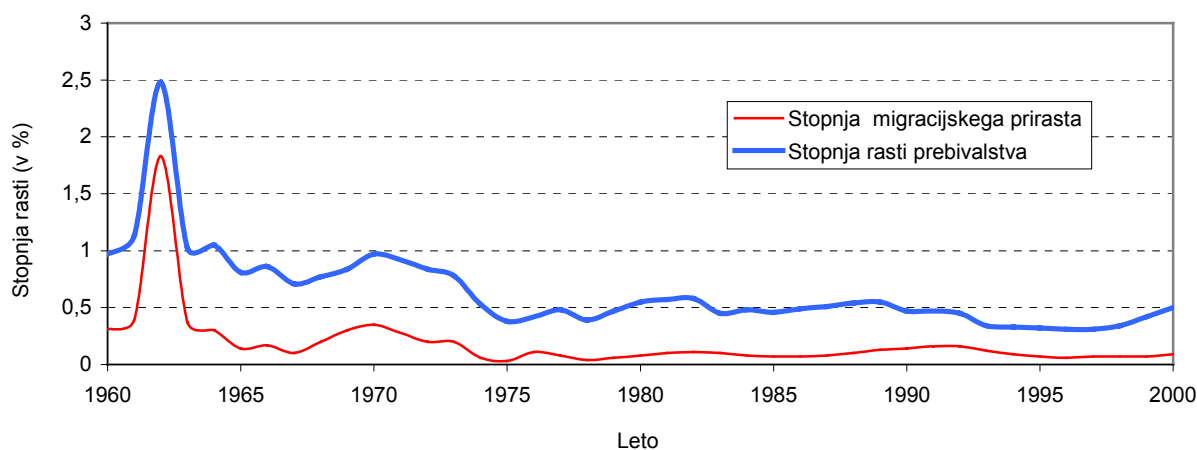
	1946	1954	1962	1968	1975	1982	1986
Neposredni vpliv	2,0	2,3	2,9	3,4	3,9	4,1	3,9
Posredni vpliv	1,7	2,3	3,1	3,7	4,8	5,7	6,3
Skupni vpliv	3,7	4,6	6,0	7,1	8,7	9,8	10,2
Prebivalstvo brez priselitev	36,1	38,2	40,5	42,6	43,9	44,5	45,1
Celotno prebivalstvo	39,8	42,8	46,5	49,7	52,6	54,3	55,30

Vir: Tribalat et al., 1991, str. 43.

Imigracije imajo vpliv na naravni in celotni prirast, rodnot in uravnoteženost starostne piramide. Tem značilnostim prebivalstva lahko dodamo tudi starostno strukturo aktivnega prebivalstva in delež aktivnega prebivalstva v celotnem prebivalstvu. Prav tako migracijski tokovi vplivajo na proces staranja prebivalstva, še zlasti aktivnega prebivalstva, in na mobilnost delovne sile.

Najprej se bom osredotočila na vpliv imigracij na letno stopnjo rasti prebivalstva, ki je seštevek stopnje naravnega prirastka in stopnje migracijske rasti. Naravni prirastek je ponavadi večji od migracijskega prirastka. Vendar pa je analiza demografskih gibanj v nekaterih razvitih državah pokazala, da je naravni prirastek v obdobju 1960-2000 močno upadel ali postal celo negativen zaradi znižanja rodnoti. Posledično se je bistveno povečal pomen migracijskega prirastka. V šestdesetih letih je bil migracijski prirast še zlasti pomemben v Franciji zaradi alžirskih repatriirancev. Čisti migracijski prirast je začel močneje presegati naravni prirast prebivalstva EU po letu 1989, zato je lahko demografsko rast držav EU v devetdesetih letih pripisemo predvsem priseljencem.

Slika 3: Stopnje migracijskega prirastka in celotne rasti prebivalstva v obdobju 1960-2000 v Franciji

Vir. Recent Demographic Developments in Europe, 2001.

Vendar pa je na sliki 3 vidno, da predstavlja Francija izjemo glede deleža naravnega in migracijskega prirastka, saj je naravni prirastek še vedno prevladujoča komponenta v celotni rasti prebivalstva. K temu je v veliki meri prispevala naselitev priseljencev in njihovih družin ter posledično rojstev tujih otrok.

Večina razvitih držav se sooča z demografskimi problemi, saj se stopnje naravnega prirastka zmanjšujejo, življenjska doba pa podaljšuje. Vse to povzroča staranje prebivalstva in nakazuje problem starajoče se demografske strukture. Tudi delež aktivnega in zaposljivega prebivalstva se v starajočih se družbah zmanjšuje, zato je že očitna primanjkljaj določenih vrst kadrov. Razvite države iščejo rešitev za izboljšanje demografske strukture preko politike rodnosti in politike imigracije. Kljub vsem ukrepom prebivalstvene politike pa je rodnost v Franciji že od leta 1975 pod ravnijo, ki zagotavlja enostavno reprodukcijo.

Podrobnejša analiza sedanjega demografskega stanja pokaže, da bo v naslednjih 25 letih največje pomanjkanje delovne sile ravno v Evropi. Zatekanje k povečanim imigracijam kot rešitvi demografskih problemov ima prednost takojšnjega in relativno močnega učinka na ekonomsko aktivno prebivalstvo, saj so novi priseljenci ponavadi mlajši in bolj mobilni. Tudi višje stopnje rodnosti priseljenih žensk prispevajo k višji rasti populacije.

Vendar pa se demografsko in ekonomsko delovanje priseljencev sčasoma poenoti z avtohtonim prebivalstvom, kar dolgoročno zmanjšuje pozitivne učinke. Potrebno je omeniti, da je v Franciji po letu 1990 poleg staranja domačega prebivalstva opazno tudi staranje priseljenega prebivalstva. Starostna skupina mlajša od 20 let je namreč močno upadla (-22 %), medtem ko je narasel delež starostne skupine nad 40 let (Recent Demographic Developments in Europe, 2001). Ohranjanje istega obsega imigracij kot v preteklosti torej ne bo rešilo problema staranja prebivalstva. Poleg tega obstajajo praktične in politične omejitve, ki otežujejo razvoj in izvajanje migracijskih politik, namenjenih spremembi demografskega profila. Ta pristop namreč predpostavlja, da je možno nadzorovati obseg in starostno strukturo migracijskih tokov, kar pa ni realno. Relativni pomen imigracijske komponente v rasti prebivalstva je v veliki meri odvisen tudi od gospodarskega stanja in migracijskih politik posameznih držav. Fluktuacijska narava migracij pojasnjuje, zakaj se pri reševanju problemov demografskega staranja ni možno zanašati na migracijski prirastek. Dolgoročno gledano torej imigracije ne bodo mogle povsem nadomestiti nizke rodnosti.

Kljub temu pa ne smemo popolnoma ovreči vloge imigracij pri reševanju demografskih problemov, saj lahko kratkoročno ublažijo učinek upadanja prebivalstva. Obstoječe zakonodaje razvitih držav imajo določeno stopnjo fleksibilnosti glede obsega in sestave migracijskih tokov, vendar pa je usmerjanje imigracijskih politik k demografskim ciljem po državah različno razvito. Francija sicer nima razvitih kriterijev na podlagi starostne selekcije kot nekatere druge razvite države, vendar pa so programi ureditve statusa usmerjeni k ekonomsko aktivnim prebivalcem. To pa ima podoben učinek na starostno strukturo prebivalstva (Trends in International Migration, 2000).

4.2. EKONOMSKI UČINKI

Dosedanji razvoj priseljevanj v Franciji vse bolj kaže, da se je sprva načrtovani sistem začasnega zaposlovanja spremenil v stalni tip naselitve. Ta razvoj - tipičen za celo zahodno Evropo - je potekal brez vsakega predhodnega načrtovanja in predvidevanja, poleg tega pa je bil to čas velikih ekonomskih in družbenih pritiskov. Posledice takega razvoja migracij so bile sprva na strani migrantov, saj so se soočali z visokimi stopnjami brezposelnosti, resnimi stanovanjskimi problemi in ostalimi družbenimi neenakopravnostmi. Po drugi strani pa so posledice občutili tudi najnižji sloji delavskega razreda francoskih državljanov, ki so se znašli v konkurenčnem položaju za službe, stanovanja in socialne storitve s tujimi priseljenci (Castles, 1989, str. 63).

4.2.1. Učinki na trg dela in brezposelnost

Za uspešno delovanje trga dela je danes naraščajočega pomena delovni potencial tujcev. Delovne imigracije zagotavljajo možnost za razvoj in rast na področjih, kjer to sicer ne bi bilo možno zaradi pomanjkanja domačih kadrov. Imigracije so tudi izjemnega pomena za proces hitrega gospodarskega prestrukturiranja, saj omogočajo, da se zaradi omejitev v razpoložljivi delovni sili izognemo razvojnemu zastoju. Imigracije posredno podpirajo tudi druge skupine, ki imajo od nje koristi, še zlasti potrošniki zaradi nižjih cen storitev in boljše oskrbe. Priseljenci namreč hitro zapolnijo pomanjkljivo zastopane gospodarske niše v nacionalnem okolju, še posebno na področjih, kjer ni regulacijskih ovir v samozaposlovanju ter v etničnem podjetništvu (Verlič Christensen, 2000, str. 1128). Kot primer bi navedla majhne ulične prodajalne v Franciji, ki so najpogosteje v lasti priseljencev iz Magreba ali Turčije.

Glede vpliva imigracij na plače ter zaposlitvene možnosti domačih delavcev v državi priselitve obstajajo deljena mnenja. Čeprav ni trdnih dokazov o povezavi med imigracijami in brezposelnostjo, se pogosto pojavlja mnenje, da velik pritok priseljencev vodi k višji brezposelnosti in nižjim plačam domačih delavcev. V teoriji je učinek imigracij na trg dela odvisen od tega, na kakšen način se priseljenci primerjajo z domačimi delavci. Po teoriji substitucije so tuji in domači delavci zamenljivi, zato imajo priseljski tokovi negativen učinek na plače, v primeru nefleksibilnih mezd pa povečujejo brezposelnost domačih delavcev. V primeru komplementarnosti tujih in domačih delavcev pa se poveča produktivnost tako domačih delavcev kot priseljencev, saj se specializirajo v delih, kjer imajo primerjalno prednost. Učinek je torej pozitiven, saj se vsem povišajo plače in zmanjša brezposelnost (Coppel, Dumont, Visco, 2001, str. 14).

Abou-Sada navaja, da je prisotnost tujih delavcev v Franciji povzročila segmentacijo trga dela. Avtohtoni delavci so namreč opustili težka fizična dela ali celo panoge na račun priseljskih delavcev. Opazen je prehod francoskih delavcev k bolj plačanim, bolj stabilnim službam z višjimi zahtevami po kvalifikaciji. Tako se je utrdila komplementarnost domačih in

tujih delavcev, to pa pojasnjuje, zakaj so se imigracijski pritoki novih delavcev nadaljevali tudi po letu 1974 (Abou-Sada, 1988, str. 346).

Učinke imigracij je težko oceniti, saj so odvisni od razlik v izobrazbi med priseljenci in domačo delovno silo, pa tudi od obsega in značilnosti priseljencev, kot so spol, starost in država izvora. Empirične študije v ZDA so pokazale, da imajo imigracije majhen negativen učinek na trg dela. Borjas je ob upoštevanju stopnje izobrazbe in delovnih izkušenj prišel do ugotovitve, da obstaja nizka negativna povezava med plačami in zaposlitvenimi možnostmi domačih delavcev ter prisotnostjo imigrantov. Če se poveča pritok imigrantov in s tem ponudba dela s specifičnim strokovnim znanjem za 10 %, se plače domačih konkurenčnih delavcev (delavci z enakim strokovnim znanjem) znižajo za 2 do 3 %. V nasprotju s tem učinkom pa se plače komplementarnih delavcev (delavci, katerih znanja postanejo več vredna zaradi imigracij) povišajo (Borjas, 2002, str. 2). Podobne raziskave v Franciji so pokazale, da so tuji in domači delavci v veliki meri komplementarni. Nasprotno pa med samimi priseljenci velja učinek substitucije, kar pomeni, da novi priseljenci znižujejo zaslužke in možnosti zaposlitve predhodnih priseljencev (Tribalat et al., 1991, str. 206).

V Evropi so podobne raziskave pokazale majhen negativen učinek na zaposlenost. Nekateri razlikujejo med kratkoročnimi in dolgoročnimi učinki. Kratkoročno je sicer možno rahlo zvišanje brezposelnosti, ki pa se na dolgi rok zniža. Ti rezultati odsevajo nižjo fleksibilnost in počasnejše prilagajanje trga dela v Evropi kot v ZDA. Raziskave, ki upoštevajo različne stopnje izobrazbe, so pokazale, da imigracije zvišajo plače visoko izobraženih domačih delavcev, po drugi strani pa znižajo plače manj izobraženih. Tudi veliki migracijski šoki, kot je bil povratek alžirskih repatriirancev v Francijo, nimajo večjega vpliva na trg dela, ker se domači delavci prilagajajo s selitvami znotraj države.

Tudi Gang je proučeval povezavo med obsegom priseljencev ter brezposelnostjo med domačimi delavci v državah EU. Raziskave se je lotil za razliko od drugih z vidika domačih delavcev in sicer na podlagi njihove lastne ocene o gostoti koncentracije tujcev na lokalnem trgu dela. Rezultati so potrdili že prej navedene ugotovitve, da imajo imigracije neznamenit učinek na zaposlenost, najbolj pa so prizadeti manj usposobljeni delavci. To je v nasprotju s tradicionalnim mišljenjem, ki slepo predpostavlja negativen učinek imigracij in ki je pogosto osnova za diskriminacijo in predsodke do tujcev (Gang, 2002, str. 13).

Kljub potencialnim škodljivim učinkom imigracij na trg dela pa ima priselitelna država tudi določene koristi. Imigracije ustvarijo povpraševanje po proizvodih in storitvah domačih delavcev, kar ima pozitivne učinke na povpraševanje po delu. Imigranti so bolj fleksibilni kot domači delavci, zato nevtralizirajo nizko geografsko in funkcionalno mobilnost v državi priselitve.

Končni neto učinek imigracij je torej težko opredeliti. Ameriške raziskave kažejo, da je na kratki rok prišlo do pozitivnega neto učinka na BDP. Vendar pa koristi od tega povečanja niso

enakomerno razporejene med skupinami prebivalstva, zato je možen negativen učinek na skupine, ki jih priseljenci nadomeščajo (Coppel, Dumont, Visco, 2001, str. 14-16).

4.2.2. Učinki na javni proračun

Del javne razprave o stroških in koristih imigracij se je osredotočil na učinek priseljencev na javne finance. Postavlja se vprašanje, ali dodatne pritiske na socialni, izobraževalni in zdravstveni sistem, ki jih povzročajo priselitve, nadomestijo višja davčna plačila. Pozitivni ali negativni neto proračunski učinek imigracij pomembno vpliva na oblikovanje imigracijske politike, ki je lahko restriktivna ali spodbujevalna.

Neto fiskalne prispevke priseljencev je težko oceniti, saj zavisijo od metode, časovnega obdobja in predpostavk o tem, katere javne storitve je potrebno upoštevati. Raziskave so pokazale, da tuji manj pogosto in v manjši meri koristijo proračunska sredstva kot domači državljani. Raziskave, ki sledijo imigracijam skozi čas, so pokazale, da so neto sedanji prispevki priseljencev in njihovih potomcev v obliki davčnih obveznosti večji kot pa proračunski izdatki, ki jih povzročajo. To gre predvsem na račun višjih stopenj aktivnosti priseljencev (Glej Tab. 7, na str. 18). Učinki na proračun so torej pozitivni, vendar zelo majhni. Odvisni so tudi od sestave novih priseljencev, zlasti glede na raven izobrazbe in starost ob priselitvi. V ZDA se je izkazalo, da imajo pozitivni fiskalni učinek v neto sedanji vrednosti samo tisti, ki imajo vsaj srednješolsko izobrazbo, in tisti, ki se priselijo pred 40. letom starosti (Coppel, Dumont, Visco, 2001, str. 20).

4.2.3. Učinki ilegalnih imigracij

Učinke imigracij v klasični teoriji trga dela je možno prenesti tudi na ilegalne migracije. Ilegalno delo prinaša določene prednosti samim priseljencem, vendar izkušnje kažejo, da imajo kljub temu priseljenci raje urejen legalni status. Prednosti ilegalnih imigracij so predvsem na strani delodajalcev, ki izkoriščajo imigrante brez bivalnega in delovnega dovoljenja. Priseljenci so zaradi negotovega položaja in šibke pogajalske moči prisiljeni sprejeti nižje plače, pogosto pod zakonsko določeno minimalno plačo, prav tako pa so bolj podvrženi raznim oblikam diskriminacije. Obstajajo trije razlogi, zakaj so delodajalci bolj naklonjeni ilegalnim delavcem. Prvi razlog so nižji stroški dela, saj so ilegalni delavci pripravljeni delati za nižje zahtevane plače. Naslednji razlog je večja fleksibilnost proizvodnega procesa, zadnji razlog pa je dejstvo, da se delodajalci izognejo plačevanju obveznih socialnih prispevkov. Delodajalci bodo torej pripravljeni zaposlovati ilegalne delavce tako dolgo, dokler bo pričakovani strošek potencialne kazni, ki mu grozi zaradi zaposlovanja ilegalnih delavcev, nižji od razlike med stroški ilegalno in legalno zaposlenih. Po drugi strani je prednost ilegalnega dela za priseljence v skrajšanju čakalne dobe do zaposlitve in v nekaterih primerih znižanja stroškov migracij.

Postavlja se torej vprašanje, v kolikšni meri zaposlovanje ilegalnih priseljencev vpliva na zaposlenost in plače domačega prebivalstva in legalnih priseljencev. Raziskave v ZDA so pokazale, da imajo ilegalni priseljenci manjši negativen učinek na plače domačega prebivalstva kot legalni priseljenci. To razlaga dejstvo, da se večina legalnih priseljencev priseli ne glede na pogoje na trgu dela, medtem ko se ilegalni priseljenci bolj odzivajo na povpraševanje po delu v državi priselitve.

Ilegalni tuji delavci imajo tudi makroekonomski vpliv na porazdelitev dohodkov. Po klasični ekonomski teoriji imigracije znižujejo ravnotežno mezdo, zvišujejo celotno zaposlenost (tj. domačih in priseljenih delavcev) ter spremenijo porazdelitev dohodkov med delom in kapitalom. Večje ko je znižanje mezdnih stopenj zaradi imigracij, večji bo presežek in dobiček od kapitalskih investicij. Ilegalne imigracije, pri katerih so stroški dela nižji kot pri legalnih migracijah, imajo torej bolj izrazit pozitiven učinek na BDP kot legalne imigracije. Dolgoročno gledano zaposlovanje ilegalnih priseljencev povečuje tudi mobilnost domačih delavcev in njihovo napredovanje, posledično pa dviguje prihodke celotne družbe.

Eden od neželenih učinkov ilegalnih imigracij je negativni učinek na segment delavcev, ki zasedajo najnižje družbene položaje. Med nelegalnimi delavci je namreč v primerjavi z legalnimi izrazitejši delež slabo izobraženih. Prizadete skupine domačih delavcev dobijo odškodnine v obliki minimalnih plač, ki naj bi imele porazdelitven učinek v korist deprivilegiranim skupinam. Vendar pa ti ukrepi že sami po sebi vzpodbujajo ilegalne imigracije. Strah pred učinkom izrinjanja domačih in legalnih migrantov pride še zlasti do izraza v primeru rastoče brezposelnosti, saj se povpraševanje po delu še zmanjša.

Oglejmo si še fiskalne učinke ilegalnih imigracij. Fiskalni učinek ilegalnih tujih delavcev na nacionalni proračun je na splošno pozitiven. Ilegalni priseljenci namreč tako kot drugi potrošniki plačujejo posredne davke, ne plačujejo pa davkov na dohodek. Vendar pa so njihovi dohodki tako nizki, da izgube v državni blagajni ne presežejo stroškov javnih storitev, ki jih ilegalni delavci dobijo v povračilo. Edini strošek, povezan z ilegalnimi priseljenci, je šolanje, ki ni pogojeno z legalnim statusom.

Glede socialnih stroškov oziroma uporabe javnih dobrin obstajata dve stališči. Če je v celotnem priseljenem prebivalstvu višji delež ilegalnih delavcev, se dejansko stroški sistema zmanjšajo, saj ilegalni delavci ne prispevajo in tudi ne koristijo ugodnosti socialnega sistema. To velja ob predpostavki, da se legalni priseljenci okoriščajo s sistemom socialnega zavarovanja. Pogostejše stališče v realnosti pa je, da porast deleža ilegalnih delavcev škodi sistemu. To velja pod hipotezo, da so prispevki legalnih priseljencev večji od ugodnosti, ki jih koristijo. Ni torej enotnega mnenja glede učinkov na socialni sistem, zato so obtožbe, da se priseljenci okoriščajo s sistemom socialnega varstva, neutemeljene (Trends in International Migration, 2000).

4.3. OSTALI UČINKI

Poleg demografskih in ekonomskih učinkov priseljencev se države prejemnice bojijo ogrožanja notranje in zunanje varnosti države. V okviru notranje varnosti je potrebno omeniti kriminaliteto in politični ekstremizem med tujci. Delež tujcev med vsemi storilci kaznivih dejanj je namreč višji kot delež tujcev v celotnem prebivalstvu. Masovne imigracije lahko vplivajo tudi na zunanjo varnost in ogrožanje teritorialne suverenosti. Južne in severne države EU imajo namreč različne regionalne politične interese, kar lahko pripelje do konfliktov in vpliva na zunanjo in varnostno politiko EU.

Omeniti je potrebno socialne pritiske, še zlasti med najnižjimi sloji delavskega razreda francoskega prebivalstva. Le-ti razlog za vse probleme vidijo v priseljencih, saj so z njimi v konkurenčnem položaju za službe, stanovanja in socialne storitve (Castles, 1989, str. 63).

Francija je po uradni raziskavi iz leta 1998 ena najbolj rasističnih držav zahodne Evrope. Tega leta se je namreč kar 40 % Francozov odkrito proglasilo za privrženca rasizma, kar je dvakrat več kot v Nemčiji ali Veliki Britaniji. Nacionalistično usmerjene stranke so v tem videle priložnost za nadaljnje širjenje negativnega mišljenja o imigrantih, rasizem pa je postal osrednja politična tema. Posledice takega mišljenja kaže velik volilni uspeh francoske skrajno nacionalistične stranke Front National in njenega voditelja Jean-Marie Le Pena. Le-ta se zavzema za dajanje prednostne pravice francoskim državljanom pri zaposlovanju in stanovanjih. Pri tem pa ne upošteva, da so francoski državljanji po načelu *ius soli* ali po naturalizaciji tudi mnogi "priseljenci" (The Economist, 1998, str. 43).

4.4. POSLEDICE V EMIGRACIJSKIH DRŽAVAH

Učinki imigracij niso vidni samo v državi priselitve, temveč tudi v državah odselitve. Eden glavnih negativnih učinkov je izgubljanje visoko izobraženih delavcev ali beg možganov, kar negativno vpliva na gospodarski razvoj. Ta učinek je odvisen od tega, ali priseljenci ostanejo v ciljni državi ali pa se kasneje vrnejo v izvorno državo.

Pod pogojem, da se velik del izseljencev kasneje vrne v izvorno državo, lahko govorimo o pozitivnih posledicah, saj pride do transfera izkušenj in znanja, ki so jih izseljenci pridobili v tujini. S tem prispevajo h gospodarskemu razvoju domače države. Naslednja pozitivna posledica so pritoki emigrantskih transferov, ki predstavljajo pomemben finančen vir za emigracijske države. V Maroku so na primer nakazila izseljencev iz tujine enakovredna 20,2 % maroškega celotnega izvoza proizvodov in storitev, v Turčiji ta delež obsega 9,8 %, v Tuniziji pa 8,5 % (Coppel, Dumont, Visco, 2001, str. 25).

Vlade sicer ne morejo popolnoma nadzorovati izselitev iz države, vendar pa po drugi strani tudi ne morejo prezreti velikih emigracijskih tokov, ki so znak, da obstaja problem tudi na

strani izselitvene države. Emigracijske države lahko zmanjšajo nagnjenost k izseljevanju s pospeševanjem gospodarskega razvoja in investiranjem v infrastrukturo. Prav tako lahko pripomorejo s širšim dostopom javnosti do izobraževanja in zdravstvene oskrbe ter z institucijami, ki podpirajo in regulirajo razvoj in delovanje trga. Gospodarski razvoj pospešuje večji dostop do trgov razvitih držav na tistih področjih, kjer imajo manj razvite države komparativne prednosti. Nerazvite države prav tako prispevajo k razvoju z večjo odprtostjo za tuje neposredne investicije. To poveča zaposlitvene možnosti in s tem zmanjša nagnjenost k izseljevanju. Tudi razvite države lahko pripomorejo k gospodarskemu razvoju manj razvitih držav z višjimi investicijami v fizični in človeški kapital, s tehnološkim know-how-om, z aktivnejšimi gospodarskimi odnosi in s politično podporo (Feld, 1988, str. 275).

5. ANALIZA ODVISNOSTI

Po analizi možnih vzrokov in posledic imigracij sem s pomočjo programa SPSS for Windows naredila regresijsko analizo odvisnosti med določenimi spremenljivkami. V tabeli 1 priloge 3 so priloženi podatki za neto migracije, stopnje naravnega prirastka, stopnje brezposelnosti in stopnje rasti gospodarstva. Pričakuje se pozitiven vpliv neto migracij na stopnjo naravnega prirastka, saj priseljenci preko višje rodnosti vplivajo tudi na naravni prirastek. Vpliv neto migracij na stopnjo brezposelnosti naj bi bil po predhodnih raziskavah sodeč neznaten ali rahlo pozitiven, predvsem na kratki rok in v skupinah nižje izobraženih delavcev. Na strani dejavnikov imigracij sem izbrala gospodarsko rast, ki naj bi po ekonomski teoriji pozitivno vplivala na neto migracije. Ugodne gospodarske razmere in rastoče potrebe po delu namreč privlačijo priseljence, hkrati pa se zmanjšuje nagnjenost k emigracijam iz Francije.

Tabela 2 priloge 3 prikazuje rezultate bivariatnih regresij. V prvem modelu sem proučevala odvisnost med stopnjo naravnega prirastka in neto migracijami. Preizkusila sem enostavno linearno, kvadratno, kubično, eksponentno, potenčno in logaritemsko funkcijo. Od vseh proučevanih regresijskih funkcij le linearna, kvadratna, eksponentna in potenčna izpolnjujejo kriterij, da so ocene regresijskih koeficientov statistično značilno različne od nič. Kubična in logaritemska funkcija tega kriterija ne izpolnujeta, zato sploh nista primerni za izražanje odvisnosti.

Kot najprimernejšo funkcijo izberemo kvadratno funkcijo, saj ima največji "primerljivi" determinacijski koeficient ($R^2 = 0,397$) in najmanjšo "primerljivo" nepojasnjeno vsoto kvadratov ($k_e=0,412$). V razsevnem diagramu so točke lepo razporejene v obliki horizontalnega pasu, kar pomeni, da standardizirane vrednosti ostankov niso odvisne od standardiziranih stopenj naravnega prirastka, oziroma da predpostavka o homoskedastičnosti ni kršena. Vendar pa pri kvadratni funkciji lahko opazimo, da so ostanki porazdeljeni precej asimetrično. Zaradi te slabosti kvadratne funkcije bom kot najbolj primerno izbrala potenčno funkcijo, za katero so predpostavke regresijskega modela izpolnjene, poleg tega je mogoče parametre potenčne funkcije lepše ekonomsko tolmačiti. Prav tako se pri potenčni funkciji

standardizirani ostanki porazdeljujejo približno normalno. Standardizirani razsevni grafikon pa pokaže, da so točke v grafikonu vsaj približno v horizontalnem pasu, kar pomeni, da predpostavka o homoskedastičnosti ni kršena.

Legenda: NARP - stopnja naravnega prirastka
 NMIG - neto migracije
 U - stopnja brezposelnosti

Potenčna funkcija: $Y = \alpha X^\beta \rightarrow \log Y = \log \alpha + \beta \log X$

$$\log \alpha = -1,231$$

$$\beta = 0,185$$

$$\text{Log NARP} = -1,231 + 0,185 \cdot \log \text{NMIG}$$

$$\alpha = 10^{\log \alpha} = 10^{-1,231} = 0,059$$

$$\text{NARP} = 0,059 \cdot \text{NMIG}^{0,185}$$

$$R_{\log y \log x}^2 = 0,260$$

$$t = 3,705$$

$$k_e = 0,50$$

$$R_{\log y \log x} = 0,510$$

$$(P = 0,001) < (\alpha = 0,05)$$

$$k_y = 0,683$$

$$R^2 = 1 - k_e/k_y = 1 - 0,50/0,683 = 0,268$$

Determinacijski koeficient transformirane funkcije pove, da je 26 % variabilnosti logaritma stopnje naravnega prirastka pojasnjeno z variiranjem logaritmov neto migracij. Primerljivi determinacijski koeficient ($R^2 = 0,268$) pove, da je 26,8% variance stopnje naravnega prirastka pojasnjene s potenčno odvisnostjo od neto migracij. Regresijski koeficient β v potenčni funkciji znaša 0,185 in pove, da se vrednost naravnega prirastka v povprečju poveča za 0,185 %, če se neto migracije povečajo za 1 %. S t-preizkusom lahko pri zanemarljivi stopnji značilnosti sprejmemo sklep, da je regresijski koeficient transformirane funkcije značilno različen od nič, logaritem neto migracij torej vpliva na logaritem stopnje brezposelnosti.

V drugem modelu (glej Tab. P 3.3, v prilogi 3) sem proučevala odvisnost stopnje brezposelnosti od neto migracij. Tudi tu sem kot v prvem modelu preverila šest funkcij. Izkazalo se je, da je regresijski koeficient statistično značilno različen od nič samo v kvadratni funkciji.

Kvadratna funkcija: $Y = \alpha + \beta X + \gamma X^2$

$$\alpha = 0,184$$

$$\beta = 3,267 \cdot 10^{-4}$$

$$\gamma = -2,746 \cdot 10^{-9}$$

$$U = 0,184 + 3,267 \cdot 10^{-4} \cdot \text{NMIG} - 2,746 \cdot 10^{-9} \cdot \text{NMIG}^2$$

$$R_{y,x,x^2}^2 = 0,348$$

$$t = 3,34$$

$$R_{y,x,x^2} = 0,590$$

$$(P = 0,003) < (\alpha = 0,05)$$

Iz vrednosti korelacijskega koeficienta lahko sklepam, da je odvisnost med brezposelnostjo in obema neodvisnima spremenljivkama (neto migracije in neto migracije na kvadrat) pozitivna in srednje močna. Determinacijski koeficient, ki znaša 0,348, pomeni, da je 34,8 % variabilnosti stopnje brezposelnosti pojasnjene z variiranjem neto migracij in neto migracij na kvadrat. S t-preizkusom in na podlagi stopnje značilnosti lahko sprejmemo sklep, da je regresijski koeficient v tem modelu značilno različen od nič, neto migracije torej vplivajo na stopnjo brezposelnosti. Regresijska koeficienta β in γ imata pri kvadratni funkciji zgolj matematičen pomen. Ker je γ manjša od nič, je kvadratna funkcija konveksna.

Na podlagi primerjave porazdelitve standardiziranih ostankov in normalne porazdelitve lahko sklepam, da se ostanki porazdeljujejo približno normalno. Vendar pa je pri kvadratni funkciji v razsevnem grafikonu standardiziranih vrednosti opazno, da točke niso razporejene v obliki horizontalnega pasu, ampak v obliki pahljače. Standardizirani ostanki so zato odvisni od standardiziranih ocenjenih vrednosti stopnje brezposelnosti. To pomeni, da je kršena predpostavka regresijskega modela o homoskedastičnosti variance ostankov, zato model ni popolnoma zanesljiv.

V tretjem modelu odvisnosti med neto migracijami in stopnjo rasti se je izkazalo, da stopnja rasti ni statistično značilna spremenljivka, saj nobena od šestih funkcij ne izpolnjuje temeljnega kriterija.

Če povzamem, so rezultati regresije pri prvem modelu pokazali pričakovane rezultate, saj je očitna pozitivna povezava med naravnim prirastkom in neto migracijami. Tudi odvisnost med brezposelnostjo in neto migracijami je kot po predvidevanjih pozitivna. V nasprotju s pričakovanji pa je, da zadnji model ni pokazal odvisnosti med stopnjo rasti ter neto migracijami. Zgoraj uporabljeni modeli so sicer primerni za ocenjevanje odvisnosti med štirimi spremenljivkami, vendar spremembe v naravnem prirastku in brezposelnosti niso popolnoma pojasnjene z gibanjem neto migracij. Na neto migracije, naravni prirastek in brezposelnost namreč vplivajo še mnogi drugi dejavniki. Kljub temu pa so rezultati pokazali, da obstaja določena povezava med obravnavanimi spremenljivkami.

6. IMIGRACIJSKA POLITIKA IN DRUŽBENI POLOŽAJ PRISELJENCEV

6.1. IMIGRACIJSKA POLITIKA FRANCIJE

Francoska vlada je od osemdesetih let dalje v skladu z imigracijsko politiko ostalih razvitih držav osnovala imigracijsko politiko temelječo na treh smernicah. Prva smernica zajema ukrepe za povečanje nadzora nad migracijskimi tokovi ter ukrepe za preprečevanje nezakonitih migracij in nezakonitega zaposlovanja tujih delavcev. Druga smernica vključuje povečanje socialne, poklicne in kulturne integracije imigrantov ali njihovih potomcev v državi prejemnici. Zadnja smernica imigracijske politike zajema ukrepe za krepitev mednarodnih

odnosov z izvornimi državami priseljencev z namenom spodbujanja k povratku v izvorno državo in zniževanja spodbud za emigracije iz njih.

6.1.1. Politika za nadzor priseljevanja in preprečevanje ilegalnih imigracij

Leta 1974 je francoska vlada z odlokom začasno ustavila imigracije. Ker je bil v tem obdobju glavni vzrok imigracij iskanje zaposlitve, je država z namenom kontroliranja imigracijskih tokov začela nadzirati dostop na trg dela. Vendar pa je imel odlok iz leta 1974 številne izjeme, saj ni veljal niti za državljane Evropskega gospodarskega prostora niti za panoge, v katerih je v Franciji primanjkovalo delavcev. Prav tako so se še vedno lahko za stalno priseljevali družinski člani priseljencev in begunci, začasno pa zaposleni za določen čas, sezonski delavci, študenti in prosilci azila.

Kljub strogi kontroli migracijskih tokov je prihajalo do nadaljnjega porasta ilegalnih imigracij. Delodajalci različnih narodnosti so nezakonito zaposlovali tuje delavce, kar je za ilegalne delavce pomenilo, da niso bili zaščiteni z zakoni delovnega prava in da niso imeli socialnega zavarovanja. Za njihove delodajalce je po drugi strani to pomenilo privilegiran položaj v primerjavi z ostalimi delodajalci.

Po letu 1981 je prišlo do okrepitve preprečevanja ilegalnega dela in trgovanja s tujimi delavci. S tem namenom so poostri kazni za ilegalen prestop meja in za delodajalce, ki so zaposlovali tuje delavce brez ustreznih delovnih dovoljenj (zlasti v gradbeništvu in trgovini). Prav tako so povišali kazni za osebe, ki so na kakršenkoli način podpirale in sodelovale pri zaposlovanju ali tihotapljenju ilegalnih delavcev. V boju proti ilegalnemu priseljevanju so izboljšali sodelovanje in pretok informacij med državnimi institucijami in delavskimi organizacijami. Uvedli so finančne in fiskalne spodbude za zaposlovanje legalnih priseljencev ter posebne bilateralne sporazume z Veliko Britanijo in Nemčijo (Trends in International Migration, 2000).

Med ukrepe na področju preprečevanja ilegalnega priseljevanja spadajo tudi (Bevc, Prevolnik, Verlič Christensen, 2000, str. 82):

- Zaostritev pogojev za vstop in bivanje tujcev ter pridobitev statusa begunca.
- Selekcija priseljencev glede na izobraženost in usposobljenost, pri čemer imajo prednost predvsem visoko kvalificirani ali takšni, ki jih v priseljski državi primanjkuje. Za te priseljence ponavadi veljajo manj strogi kriteriji.
- Ukrepi za priselitve na temelju pravic iz družinskega združevanja, kjer Francija družinskim članom priseljencev omogoča, da se po priselitvi zaposlijo.

Z namenom boja proti ilegalnemu delu je vlada povečala število delovnih inšpektorjev zadolženih za nadzor malih podjetij v tistih sektorjih, ki so najbolj dovzetni za ilegalno delo. Prav tako so v nekaterih pokrajinah ustanovili posebno službo za preprečevanje ilegalnega

zaposlovanja sezonskih delavcev v kmetijstvu. Uvedli so kazni za pravne osebe, ki so dajale pomoč neregistriranim tujcem, in za prevozniška podjetja, ki niso preverjala identitete svojih potnikov. K ukrepom preprečevanja ilegalnega dela je spadala tudi pravna zaščita tujih ilegalnih delavcev. Tako jim je zakon zagotavljal enake pravice kot bi jih imeli v primeru legalne zaposlitve.

Francoska vlada je konec devetdesetih let poostrila zakonodajo na področju migracijskih tokov, da bi povečala kontrolo meja ter pogojev za vstop, bivanje in zaposlitev v državi. S tem namenom so določili sankcije za ilegalne priseljence, med katere spadajo tudi prisilne izselitve, ki letno zajamejo preko 20 000 oseb: spremljanje do meje, izgon, izključitev, ponovna dopustitev in ustanovitev centrov za zadržanje (Lebon, Le Moigne, str. 98).

Eden zadnjih ukrepov, ki naj bi naredil konec neučinkovitim ukrepom francoske vlade za preprečevanje ilegalnih imigracij, je bil zaprtje sprejemnega centra za tujce na meji med Francijo in Veliko Britanijo v Calaisu. Center Rdečega križa Sangatte je bil namenjen tistim tujcem, ki so jih ujeli pri ilegalnem prehodu meje. Center je bil do zaprtja decembra 2002 jedro francosko-britanskega spora, z njegovo ukinitvijo pa naj bi prekinili ilegalno prehajanje iz Francije v VB. Hkrati so povečali kontrole na pomorskih mejnih prehodih, tujcem iz centra pa so ponudili možnost, da zaprosijo za azil (Zappi, 2002, str. 14).

6.1.2. Politika integracije priseljencev

Francoska vlada poskuša s številnimi ukrepi pospešiti in izboljšati proces integracije priseljencev. Ti ukrepi merijo na specifične skupine priseljencev (novi priseljenci, mladi, ženske, starejši delavci). Pogosto pa so ti ukrepi namenjeni prebivalcem posameznih geografskih območij (mesto, mestna četrt), ki so na poti družbene marginalizacije in ki imajo v prebivalstvu večji delež tujcev. Ukrepi obstajajo tako na lokalni kot na državni ravni, vendar pa je čedalje bolj opazen trend vključevanja tujcev v družbo na lokalni ravni, kjer imajo programi praviloma večji učinek (Trends in International Migration, 2000). Vsem tem ukrepom sta skupna boj proti izključitvi tujcev in spodbujanje socialnega, poklicnega in kulturnega vključevanja tujcev.

Ukrepe za uspešnejšo integracijo priseljencev lahko v osnovi razdelimo na posredne, namenjene celotnemu prebivalstvu in tako posredno tudi imigrantom, ter neposredne, kamor spadajo specifični ukrepi za imigrante. Specifični ukrepi za priseljence so:

- Izboljšanje pravnega položaja tujcev (pravica do zaposlitve, možnost družinskih združitvev, status stalnega prebivalca in z njim povezane pravice).
- Izboljšanje delovnih pogojev (preprečevanje koncentracije določenih narodnosti v marginalnih poklicih in dejavnostih, poklicno in jezikovno izobraževanje).

- Preprečevanje koncentracije tujcev v revnih mestnih četrtih, ki je pogost pojav zaradi združevanja imigrantov enakega porekla in zaradi diskriminacije na nepremičninskem trgu.
- Boj proti rasni diskriminaciji ter informiranje francoske javnosti.
- Podpora družbenih in kulturnih združenj priseljencev.

Pomemben kazalec stopnje ekonomske in socialne integracije priseljencev v državi gostiteljici je tudi stopnja naturalizacije oziroma delež tujega prebivalstva, ki pridobi državljanstvo države gostiteljice. Število naturalizacij je odvisno od obsega imigracijskih tokov in liberalnosti zakonodaje na tem področju. Opazno je tudi, da stopnja naturalizacije zelo variira med tujci različnega porekla (Feld, 1988, str. 271-273).

Avtomatična in prostovoljna pridobitev francoskega državljanstva

Za lažjo predstavo modelov obravnavanja tujcev in njihovih otrok ter pogojev za pridobitev državljanstva bom navedla dve načeli, na podlagi katerih večina držav dodeljuje državljanstvo (Weiner, 1996, str. 49-50).

- V Franciji je bilo od leta 1889 v veljavi načelo *ius soli*, saj so državljanstvo avtomatično podelili otrokom priseljencev, če so bili rojeni na francoskih tleh. Postopek naturalizacije je bil v francoskem modelu na splošno manj restriktiven kot v ostalih sistemih.
- Drugo možno načelo je *ius sanguinis*, ki ga je do nedavnega upošteval nemški model. To pomeni, da so lahko pridobili nemško državljanstvo samo tisti, ki so bili nemškega porekla po krvnih vezeh. Nemčija se ne pojmuje kot priselitvena dežela in nerada sprejme imigrante, ki se želijo vključiti v nemško družbo s postopkom naturalizacije. Le-ta je v nemškem modelu bolj restriktiven kot v francoskem.

Otrok rojen tujim staršem je lahko do leta 1993 ob polnoletnosti avtomatično pridobil francosko državljanstvo, če je bil rojen na francoskem ozemlju. Po letu 1993 pa se pogoji za pridobitev državljanstva zaostrejejo, saj lahko mladoletna oseba rojena tujim staršem pridobi francosko državljanstvo le pod pogojem, da je bil vsaj eden od staršev rojen na francoskem ozemlju in je predhodno že pridobil francosko državljanstvo. Francija podeli francosko državljanstvo tudi otrokom iz mešanih zakonov in otrokom rojenim v francoskih prekomorskih departmajih oziroma teritorijih ter v Alžiriji pred osamosvojitvijo leta 1962.

Francija torej od leta 1994 ne dodeljuje več avtomatično državljanstva vsem, ki so rojeni na francoskem ozemlju, ampak šele ob polnoletnosti otroka in na podlagi osebne prošnje ter dokazil uspešne integracije (znanje jezika, izobrazba, nekaznovanost). Tujci lahko torej ob izpolnjevanju določenih pogojev pridobijo francosko državljanstvo na podlagi (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 16-17):

- Prostovoljne uradne izjave, ki se vložijo na sodišču za mladoletnike, rojene tujim staršem, če stalno bivajo v Franciji že vsaj pet let in za tujce poročene s francoskimi državljani, če je od poroke preteklo že vsaj eno leto.

- Nacionalne zakonodaje, ki je po letu 1998 ponovno uvedla načelo *ius soli* in ki določa, da do naturalizacije pride pod pogojem, da oseba že vsaj pet let biva v Franciji in ima tam tudi prijavljeno običajno bivališče.

V desetletju od 1990 do 2000 se število pridobitev francoskega državljanstva poveča za 70 %. Več kot polovica vseh priseljencev, ki pridobijo francosko državljanstvo, prihaja iz afriških držav. Leta 1997 so glavne države izvora Maroko, Portugalska, Alžirija, Tunizija in Turčija, ki skupaj še vedno zajemajo več kot tri četrtine vseh novih francoskih državljanov (Trends in International Migration, 1999). Prav tako je po letu 1994 opazen trend naraščanja mešanih zakonov, ki predstavljajo kar 9 % vseh zakonov. Poroka s francoskim državljanom je namreč eden najpogostejših načinov naturalizacije.

6.1.3. Politika mednarodnega sodelovanja z izvornimi državami priseljencev

Francija si tako kot druge razvite države prizadeva, da bi z različnimi ukrepi zmanjšala priselitve iz držav z največjim emigracijskim potencialom. To želijo doseči predvsem s sklepanjem partnerstev z izvornimi državami priseljencev in mednarodnimi organizacijami, osnovni namen pa je skupen boj proti ilegalnim migracijam. V okviru partnerstva za skupen razvoj Francija v nacionalni politiki sprejema ukrepe, s katerimi skuša spodbuditi priseljence k vračanju v izvorne države (Trends in International Migration, 2000).

Pri politiki vračanja priseljencev v državo izvora ločimo med spontanimi povratki in povratki na pobudo države gostiteljice ali izvorne države (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 121).

- O spontanih povratkih govorimo, kadar se tujci prostovoljno odločijo za povratek v izvorno državo brez poseganja države. Število prostovoljnih povratnikov se je v sedemdesetih letih gibalo okoli 60 000 letno, a je od takrat močno upadlo zaradi razvoja družinskih imigracij in pojava priseljencev iz novih geografskih področij.
- O povratkih s pobudo govorimo, kadar vlada uvede posebne ukrepe, da bi olajšala povratek in ponovno integracijo imigrantov v izvorno okolje. Še zlasti številni so bili ti ukrepi po letu 1975, saj jih je do danes koristilo več kot 230 000 tujcev.

V obdobju 1974 - 1981 je politika vračanja priseljenih delavcev v državo porekla imela tri glavne smernice.

- Med 1977 in 1981 je zaradi ekonomske krize francoska vlada uvedla finančno pomoč za povratek (v obliki enkratnega denarnega zneska in povrnitve potnih stroškov) za aktivno zaposlene ali brezposelne priseljence, da bi olajšali njihovo ponovno integracijo v izvorni državi.
- Med 1975 in 1984 so uvedli program poklicnega usposabljanja za priseljenke delavce v skladu s potrebami izvorne države. To program je temeljil na sporazumih podpisanih z emigracijskimi državami, vendar se zaradi finančnih razlogov in pomanjkanja sodelovanja z izvornimi državami ni razvil v širšem obsegu.

- Francija je sklenila bilateralne sporazume z Alžirijo in Senegalom. Francosko-alžirski sporazum leta 1980 je združeval poklicno usposabljanje priseljenskih delavcev v Franciji in/ali Alžiriji, pomoč pri ustanavljanju podjetij in finančno pomoč za povratek. Ta program je povzročil veliko povratnih selitev v Alžirijo.

V obdobju 1981-1986 so po industrijskih prestrukturacijah in množičnih odpuščanjih v avtomobilski industriji v okviru politike vračanja priseljencev leta 1984 uvedli javno pomoč za ponovno vključevanje. Ta program je zajemal tri ukrepe: državno finančno pomoč, specifične dajatve s strani zadnjega delodajalca in zavarovanje v primeru brezposelnosti. Te ukrepe pomoči so kar v 85 % primerov koristili Alžirci, Portugalci, Maročani in Turki (Abou-Sada, 1988, str. 348).

Po letu 1995 je nastal nov program, ki spodbuja aktivno sodelovanje z emigracijskimi državami. Ta program je namenjen tistim, ki niso uspeli dobiti ali podaljšati dovoljenja za bivanje v okviru programa ureditve statusa leta 1997 in so bili posledično pozvani k izselitvi iz Francije, omogočil pa naj bi jim lažjo vrnitev v državo izvora. Program vključuje (Trends in International Migration, 1999):

- Finančno in administrativno pomoč za ponovno naselitev v izvorni državi. Sem spadajo tudi subvencije in finančna pomoč za priseljence iz subsaharske Afrike, ki se po povratku v izvorno državo lotijo manjših gospodarskih projektov.
- Bilateralne sporazume z državami pošiljateljicami. Ti sporazumi omogočajo, da priseljenci (predvsem afriškega izvora) v Franciji opravijo praktično usposabljanje, ki je v skladu s potrebami v izvorni državi, pridobljene izkušnje pa jim lahko pomagajo pri ponovni naselitvi v matični državi.

6.2. IMIGRACIJSKA POLITIKA EVROPSKE UNIJE

Ker je imigracijska politika Francije močno vpeta v imigracijsko politiko EU, bom v nadaljevanju orisala njen razvoj in pglavitne značilnosti ter načela. Skupna imigracijska politika in politika azila se je razvijala postopoma. Leta 1985 so države članice EU s podpisom Schengenskega sporazuma zagotovile prosto gibanje oseb znotraj schengenskega območja. Leta 1992 je sledil podpis Maastrichtskega sporazuma, ki je obravnaval politiko azila, prehod zunanjih meja EU, imigracijsko politiko ter politiko do državljanov nečlanic EU. Amsterdamski sporazum leta 1997 je postavil politiko azila in imigracijsko politiko pod okrilje zakonodaje Evropske komisije. S podpisom te pogodbe so države članice izrazile pripravljenost sodelovanja pri oblikovanju skupne imigracijske politike. Tako so se začele med seboj dogovarjati o delitvi kontingentov beguncev, sprejemanju ekonomskih priseljencev in družinskih članov, skupni pomoči beguncem in prosilcem azila, izenačevanju državljanov in priseljencev in o odpravi diskriminacije pri zaposlovanju in stanovanjski politiki (Bevc, Prevolnik, Verlič Christensen, 2000, str. 83).

Leta 1999 je bil sklenjen sporazum v Tampereju, kjer so bile določene štiri glavne usmeritve skupne politike azila in imigracijske politike EU. Prva smernica je bila partnerstvo z državami izvora. Naslednja smernica je bila skupna politika azila, ki mora dosledno upoštevati določila iz Ženevske konvencije (1951). To pomeni, da ne sme biti odposlan v izvorno državo nihče, ki mu tam preteči preganjanje. V Franciji se azil od devetdesetih let dalje ni več dodeljeval spremljajočim osebam, kar naj bi omejilo priseljevanje družin. Tretja smernica je bila pravično ravnanje z državljani iz tretjih držav, njen cilj pa je bil izenačevanje pravic in obveznosti državljanov tretjih držav in državljanov EU. Zadnja smernica sporazuma iz Tampereja je bila obvladovanje tokov priseljevanja (Trends in International Migration, 2000).

Pogodbe podpisane v Maastrichtu, Amsterdamu in Tampereju so torej osnova za poenotenje nacionalnih imigracijskih politik in politik azila. Kljub temu pa v posameznih državah članicah EU še vedno prevladujejo nacionalni interesi. Francija se ne strinja s skupno evropsko politiko socialne integracije priseljencev, saj ima kot bivša kolonialna država še vedno stike z nekdanjimi kolonijami in želi njihovim prebivalcem omogočiti lažji vstop v EU. Zaradi skupne evropske politike bodo morali takšne bilateralne dogovore spremeniti. V sedanji migracijski politiki EU torej zaenkrat velja načelo, da vsaka država članica samostojno izvaja in določa imigracijsko zakonodajo v skladu s svojimi gospodarskimi potrebami in tradicijo, pri čemer pa ne sme kršiti načel skupnosti in človekovih pravic (Bevc, Prevolnik, Verlič Christensen, 2000, str. 83).

Za meddržavne selitve znotraj EU (notranje selitve) je značilna pravica prostega pretoka oseb, kapitala, blaga in storitev. To naj bi zmanjšalo meddržavne razlike v ekonomskih možnostih znotraj EU. Maastrichtska pogodba, dopolnjena z Amsterdamsko, vključuje socialne pravice (zdravstvo, pravica do izobraževanja in zaposlovanja), pravice iz dela (delovna doba, pokojnine, obdavčenje dohodkov) in volilno pravico, ki naj jih države članice spoštujejo za priseljence iz drugih držav članic in jim tako omogočijo enakopravnost in socialno integracijo.

Države članice EU želijo omogočiti prost pretok oseb predvsem med nacionalnimi okolji, zato za notranje migracije ni potrebno delovno dovoljenje in dovoljenje za bivanje. Uresničevanje načela prostega pretoka oseb pomeni, da ima vsak državljan katerekoli države članice EU naslednje pravice:

- Pravico do zaposlitve v vsaki državi EU, pri čemer velja pravilo prednostne hierarhije domačih državljanov.
- Pravico do bivanja in prostega gibanja v vsaki državi EU, pri čemer se mu lahko pridruži tudi njegova družina.
- Enakost obravnave v vsaki državi EU, pri čemer je vsaka diskriminacija na osnovi državljanstva pri zaposlovanju prepovedana.

Za priseljevanja iz držav nečlanic EU (zunanje selitve) veljajo strožji kriteriji. Priselitev in pridobitev pravice stalnega bivanja je možna v naslednjih primerih (Bevc, Prevolnik, Verlič Christensen, 2000, str. 84-85):

- Zaposlitev znotraj strokovnega področja, ki je v skladu z interesi nacionalne politike zaposlovanja.
- Uveljavljanje pravic iz družinskega združevanja.
- Uveljavljanje pravice do azila, pravice beguncev do začasnega zatočišča ali iz humanitarnih razlogov.

Konec devetdesetih let se je obseg notranjih migracij povečal zaradi izmenjav strokovnjakov in študentov ter večjega števila mednarodnih organizacij in korporacij. Po drugi strani pa se je obseg zunanjih migracij povečeval na račun družinskih združenj, beguncev, prisilcev azila ter ilegalnih priseljencev, ki so že pridobili status stalnih rezidentov in s tem povezane socialne pravice. Tako se je povečevalo število priseljenih ne glede na skromnejše potrebe trga dela v EU.

V devetdesetih letih je prišlo do sprememb pri uveljavljanju pravic iz naslova stalnega bivanja, pravic do dela in pravic, ki izhajajo iz državljanstva. Te pravice so se načeloma priznavale vsem tujcem, vendar pa so se čedalje bolj časovno odmikale in pogojevale. Poleg tega se je uveljavilo načelo prehodnega obdobja, v katerem so bili vsi priseljenci iz držav nečlanic podvrženi kontroli, istočasno pa se je izvajala tudi vrsta programov za socialno integracijo priseljenih (Verlič Christensen, 2000, str. 1125-1126)

Na razvoj imigracijske politike v Franciji je v zadnjem obdobju vplivala obsežna sprememba zakonodaje v letu 1998. Zakon je posegel na področje pogojev za vstop in bivanje tujcev ter na področje prisilnih odhodov. Na področju vstopnih pogojev mora vlada po letu 1998 opravičiti temelje za zavrnitev vize tujcu, še zlasti kadar gre za družinske člane francoskih državljanov ali za državljane drugih narodnosti Evropskega gospodarskega prostora. Glede bivanja tujcev je zakon podaljšal veljavnost bivalnega dovoljenja državljanom Evropskega gospodarskega prostora na deset let. Zakon je tudi uvedel tri nove tipe začasnih dovoljenj za bivanje za znanstvenike, za osebe s svobodnim poklicem na umetniškem področju in za družinske člane. Na področju prisilnih odhodov zakon bistveno poenostavi postopka spremljanja do meje in pripore tujcev.

Na področju prošelj za azil je zakon leta 1998 v Franciji uvedel pravico zavrnitve azilantov, ki so se zatekli v Francijo iz tako imenovanih varnih držav. Nastali sta dve novi obliki azila: ustavni azil, namenjen osebam preganjanim zaradi političnega prepričanja, in teritorialni azil, namenjen osebam, katerih življenje ali osebna svoboda so bili v matični državi ogroženi. Zakon je posegel tudi na področje pridobitev francoskega državljanstva, saj je ponovno uvedel načelo *ius soli* (Trends in International Migration, 1999).

6.3. DRUŽBENI POLOŽAJ PRISELJENCEV V FRANCIJI

Francoska vlada je uvedla številne ukrepe za boljšo integracijo tujcev na področju stanovanjske problematike in izobraževanja, na socialnem (specifični ukrepi za ženske in mlade tujega porekla) ter na kulturnem področju (ohranjanje stikov z izvorno deželo in kulturo, televizijske in radijske oddaje). Prav tako skušajo narediti francoske državljanke bolj dovzetne za tuje kulture in s tem olajšati sobivanje različnih narodnosti v bivalnih skupnostih. Med ukrepe za boljšo integracijo tujcev spada tudi boj proti rasizmu in ksenofobiji, posebni programi pa so namenjeni azilantom in beguncem, ki jim priskrbijo bivališče, socialno zavarovanje, šolanje njihovih otrok ter pomoč pri iskanju zaposlitve.

6.3.1. Izobraževanje otrok in poklicno usposabljanje odraslih

Trenutno je v javnih in zasebnih šolah v Franciji 650 000 tujih otrok, kar predstavlja 5,5 % celotnega števila šolajočih se otrok. Tako velik delež tujih otrok je zahteval prilagoditev celotnega šolskega sistema. Ker je znanje jezika države prejemnice osnovni pogoj za uspešno integracijo priseljencev in njihovih otrok, so v okviru obveznega šolanja za otroke priseljencev uvedli pouk ali individualno pomoč pri učenju francoskega jezika. Prav tako so za lažjo integracijo priseljenjskih otrok uvedli poučevanje tujih jezikov iz nekaterih izvornih držav priseljencev.

Znanje jezika je predpogoj za pridobitev državljanstva, poklicna usposobljenost pa ključni pogoj za vključitev na trg dela in v družbo. Zato med ukrepe za boljšo integracijo spadata tudi jezikovno in poklicno izobraževanje odraslih. Ker je stopnja brezposelnosti med priseljenci zelo visoka, v Franciji uvajajo programe, ki omogočajo še zlasti mladim tujcem pridobitev ustreznih kvalifikacij in lažje vključevanje na trg dela. S tem namenom se v nekaterih prizadetih območjih v zadnjih letih trudijo izboljšati stanovanjske in delovne pogoje ter transportne povezave in dosegljivost javnih storitev. Istočasno se trudijo, da preprečevali rasizem in vse oblike diskriminacij na delovnem mestu (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 112).

6.3.2. Stanovanjska problematika in življenjske razmere tujcev

Stanovanjski oziroma življenjski pogoji, v katerih živijo priseljenci, so ključnega pomena za kakovost življenja, saj so z njimi tesno povezani zdravje, šolanje otrok in stopnja socialne adaptacije na okolje. Tuje prebivalstvo ima nekaj posebnosti, ki jih je potrebno upoštevati pri stanovanjski problematiki. V tujem prebivalstvu so zelo številne samske osebe, priseljenjske družine pa imajo v povprečju večje število družinskih članov kot preostalo prebivalstvo. Tujci imajo v povprečju nižje osebne dohodke kot ostali francoski državljanke, vse to pa zahteva prilagoditev stanovanjske ponudbe. Pri reševanju stanovanjske problematike imajo pomembno vlogo javne oblasti, ki želijo samske tujce in priseljenjske družine ubraniti pred

diskriminacijo na trgu nepremičnin in jim olajšati dostop do primernih stanovanj. V odgovor na ta problem nastanejo blokovska naselja namenjena družinam z nizkimi osebnimi dohodki (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 115).

Poseben problem predstavljajo revna barakarska naselja na obrobjih mest. Stanovalci v teh naseljih se znajdejo v začaranem krogu. Slabe stanovanjske razmere namreč vodijo v pogosto obolevnost, pomanjkanje transportnih povezav pa delavcem otežuje dostop do delovnih mest. Prav tako delodajalci nočejo zaposlovati delavcev, ki stanujejo v teh naseljih. Barakarska naselja se oblikujejo v narodnostne skupnosti (geto), ki tujcem pomagajo ohranяти življenjske vzorce iz izvornih držav, po drugi strani pa zaradi popolne izoliranosti le še otežujejo adaptacijo na novo okolje. Program francoske vlade za odpravo barakarskih naselij ne reši v celoti problema, saj so najemnine še vedno previsoke za mnoge delavce, ki vzdržujejo svoje družine v izvorni državi (Castles, 1989, str. 6).

6.3.3. Družbene pravice tujcev

Deklaracija o človekovih pravicah in državljanstvu iz leta 1789 daje vsakemu posamezniku pravico uživati državljanske svoboščine ter ekonomske in socialne pravice. Zakonodajala je postopoma razširila pravice tujcev v Franciji na skoraj vse ekonomske in družbene pravice, medtem ko so politične pravice še vedno rezervirane le za priseljence iz držav EU.

Na področju političnega udejstvovanja tujcev prineseta velike spremembe sporazum iz Maastrichta in sporazum iz Amsterdama. Ta sporazuma uvedeta državljanstvo EU, ki podeljuje vsem priseljencem iz ostalih držav EU volilno pravico in pravico sodelovanja na volitvah za Evropski parlament. Ostali tujci iz držav nečlanic so še vedno prikrajšani za volilno pravico. Vendar pa dobi dostop do državljanskih pravic in svoboščin tudi približno 80 000 tujcev iz držav izven EU, ki letno pridobijo francosko državljanstvo. Konvencija držav članic EU iz Tampereja (1999) začrta migracijsko politiko v smeri popolne družbene integracije, z vsemi socialnimi, političnimi in ekonomskimi pravicami. Pri tem naj bodo pravice priseljenih v EU iz tretjih držav čim bližje državljanom članic EU (Verlič Christensen, 2000, str. 1126). Po letu 1981 imajo tujci polno pravico ustanavljanja združenj in društev. Po tem letu je opazna tudi večja udeležba priseljencev pri javnem odločanju ter v javnih združenjih in organizacijah, ki se ukvarjajo z izseljensko problematiko.

6.3.4. Brezposelnost v Franciji

Francija se sooča z eno najvišjih stopenj brezposelnosti v zahodni Evropi, ki narašča že od sedemdesetih let dalje. Priseljenski delavci po letu 1974 prevzamejo vlogo ublažitve prvih znakov prihajajoče krize. V devetdesetih letih se obseg priseljevanja aktivnega prebivalstva poveča v večini razvitih držav. Vendar je v zadnjih dveh desetletjih opazno, da se s

povečevanjem deleža tujcev v prebivalstvu ne povečuje več nujno tudi delež tujcev med zaposlenimi oziroma v aktivnem prebivalstvu. Francija se zato sooča z visoko in naraščajočo brezposelnostjo tujcev.

Na podlagi popisa prebivalstva iz leta 1999 lahko analiziramo značilnosti brezposelnosti tujcev. Izmed 3,4 milijona vseh brezposelnih oseb v Franciji jih ima 383 000 tuje državljanstvo. Tujci tako predstavljajo več kot 11 % delež med iskalci zaposlitve v primerjavi z 5,2 % deležem med vsemi zaposlenimi, delež tuje brezposelnosti pa se je v zadnjem desetletju povečal za skoraj 20 %.

Analiza stopnje anketne brezposelnosti v tabeli 9 pokaže, da je brezposelna več kot ena desetina aktivnega prebivalstva, ki vključuje francoske in tuje državljane. Brezposelnih je več kot 30 % oseb oziroma skoraj 40 % žensk iz držav nečlanic EU. Prav tako je pomembna značilnost, da so priseljeni iz držav članic EU v delovni sili nadpovprečno zastopani, priseljenci iz držav nečlanic pa podpovprečno. Če bi v analizo uvedli še spremenljivko starost, bi opazili višjo stopnjo brezposelnosti med najmlajšimi tujci, še zlasti iz Alžirije in ostalih afriških držav, med katerimi dosega stopnja brezposelnosti skoraj 50 %.

Tabela 9: Stopnje brezposelnosti po definiciji Mednarodne organizacije za delo po poreklu in spolu ob popisu 1999 (v %)

	Moški	Ženske	Skupaj
Francoski državljani	10,2	14,3	12,1
Tujci iz EU	10,5	13,3	11,7
Tujci iz držav izven EU	28,6	39,7	32,4
Skupaj tujci	21,9	28,0	24,2
Skupaj	11,0	15,0	12,8

Vir: Lebon, Le Moigne, 2002, str. 37.

Brezposelnosti so torej bolj podvrženi tujci kot francoski državljani, kar pojasnjuje več dejavnikov. Modernizacija proizvodnih procesov in sprememba lokalizacije določenih proizvodenj sta povzročila ukinitve velikega števila delovnih mest, predvsem za nizko kvalificirana dela, kjer so bili priseljenci nadpovprečno zastopani. Proces terciarizacije je zmanjšal običajno komplementarnost domačih in tujih delavcev ter hkrati povečal zahteve po zaščiti določenih delovnih mest za francoske državljane (Lebon, Le Moigne, 2002, str. 37).

Poleg že prej naštetih razlogov za nadpovprečno stopnjo brezposelnosti med priseljenci iz držav nečlanic lahko omenim tudi:

- Neskladnost med spreminjajočimi zaposlitvenimi potrebami trga dela in neustreznimi značilnostmi priseljenih delavcev.

- Restriktivna politika na področju pravic priseljenih in pri izdaji delovnih dovoljenj.
- Protekcionistična politika in diskriminacija tujcev.
- Povečanje notranje mobilnosti državljanov EU in hkrati zaviranje mobilnosti priseljencev iz držav nečlanic znotraj območja EU.

Brezposelnost priseljencev iz držav nečlanic EU bi se lahko zmanjšala, če bi se povečale pravice pri notranjih selitvah med državami EU. To bi bilo možno z izenačevanjem pravic med državljani in priseljenci iz držav nečlanic ter z lažjo pridobitvijo državljanstva držav članic (Bevc, Prevolnik, Verlič Christensen, 2000, str. 81).

Države prejemnice imigrantov rešujejo problem brezposelnosti tako, da s povratki imigrantov izvozijo del brezposelnosti v izvorne države in s tem sprostijo domači trg dela pod hipotetičnim nadomeščanjem tujih delavcev z domačimi. Za izvorne države povratek njenih državljanov povzroči potrebo po prilagoditvi trga dela, stanovanjske ponudbe in šolskega sistema, ki več ne ustrezajo razmeram z visoko demografsko rastjo. Iz teh razlogov ni težko razumeti, zakaj te države nasprotujejo politiki vračanja imigrantov, ki še poslabša gospodarsko stanje teh držav in poruši že tako krhko ravnotežje (Abou-Sada, 1988, str. 349).

7. SKLEP

Francija ima kot ena glavnih evropskih imigracijskih držav dolgo tradicijo imigracij. Do sredine sedemdesetih let je francoska vlada vodila spodbujevalno imigracijsko politiko, saj so se lahko tujci priseljevali v neomejenem obsegu in tako zapolnjevali pomanjkanje delavcev. Po naftni krizi, ki je povzročila konec gospodarske konjunktore, pa tuji delavci niso bili več zaželeni, zato so začasno ustavili imigracije in začeli spodbujati vrnitve tujcev v izvorno državo. V tem obdobju je že postalo očitno, da so imigracijski tokovi postali neobvladljivi, do takrat prevladujočečasne imigracije pa so se spremenile v stalen tip naselitve.

Čeprav se je v večini imigracijskih držav obseg priseljenih v zadnjih dvajsetih letih glede na predhodna obdobja povečal, pa je bil v Franciji opazen trend upadanja deleža priseljencev v celotnem prebivalstvu. V devetdesetih letih se je spremenila priseljenska struktura, saj so Evropejce po številu prehiteli afriški priseljenci. Značilno je bilo tudi izenačevanje deleža žensk in moških in povečevanje deleža aktivnih v tujem prebivalstvu, ki se je hkrati v zadnjih dvajsetih letih močno postaralo. Kljub opaznemu porastu števila študentov in začasno zaposlenih so še vedno prevladovale priselitve iz naslova družinskih združitvev, hkrati pa je bil v tem obdobju opazen izrazit trend upadanja prosilcev azila. Povečeval se je obseg ilegalnih imigracij, ki je v Franciji po ocenah močno presegal obseg registriranih priseljencev. To kaže na dejstvo, da so bili številni ukrepi za boj proti ilegalnim imigracijami večinoma neučinkoviti. V devetdesetih letih so se razvile nekatere nove oblike zaposlovanja tujcev, saj se je vidno povečalo začasno zaposlovanje ter zaposlovanje višje izobraženih.

Vzroki sodobnih mednarodnih migracij so globalni, saj spada zahodna Evropa med prioritete imigracijske cilje za raznolike in obsežne mednarodne migracijske tokove. Glavni razlog za selitve ostajajo razlike v plačah in gospodarski razvitosti, vendar pa zgolj ekonomski dejavniki niso zadostna razlaga, saj je potrebno upoštevati tudi geografske, zgodovinske, kulturne in ostale faktorje. Opazen je rastoč trend kratkoročnih delovnih migracij, ki imajo značaj ekonomske ali delovne akomodacije. To pomeni, da se osebe preseljujejo glede na možnosti dela v ciljnim priselivitvenem okolju, manj pa se ozirajo na vidike socialne integracije oziroma na ostale kulturne značilnosti priselivitvenega okolja. To pa je v nasprotju z zahtevami skupne migracijske politike po socialni integraciji tujcev. Vzrok za imigracije je tudi depopulacijski proces v Franciji, saj stopnje rodnosti ne zagotavljajo več enostavne reprodukcije prebivalstva. Trendi na področju imigracijske problematike dandanes poleg problemov staranja prebivalstva vključujejo tudi pomanjkanje izobraženih delavcev. Potreba po tujih delavcih glede na demografsko sliko torej narašča. Francija zato išče rešitev v pronatalistični prebivalstveni politiki in imigracijski politiki.

Prispevek imigracijskih tokov k celotni rasti prebivalstva kaže trend naraščanja, čeprav je v Franciji naravni prirast še vedno glavna komponenta rasti prebivalstva. Vendar pa izkušnje v razvitih državah kažejo, da migracijski prirast na dolgi rok ne bo sam po sebi razrešil demografskih problemov staranja prebivalstva in pomanjkanja delavcev. Migracijske politike namreč ne morejo doseči natančno določenih demografskih ciljev, ker nimajo vpliva na emigracije in posledično na neto migracije. Poleg tega na obseg in sestavo imigracijskih tokov država priselitve težko vpliva. Obstoje sporazumov o prostem pretoku oseb, vztrajanje ilegalnih imigracij in humanitarni zadržki onemogočajo kontrolo demografske sestave imigrantov. Kljub temu pa lahko imigracije ublažijo škodljive učinke staranja prebivalstva in omilijo pomanjkanje delavcev v določenih sektorjih.

Po preteklih izkušnjah prispevajo imigracije majhen delež h gospodarski rasti, vendar koristi od imigracij niso enakomerno porazdeljene med različne sloje prebivalstva. Imigracije nimajo večjega negativnega vpliva na zaposlenost in plače francoskih državljanov. Prav nasprotno, saj je lahko zaposlovanje tujcev za Francijo celo koristno, ker večja prožnost trga dela, hkrati pa se odpravlja sektorsko pomanjkanje delavcev. Imigracije sicer vplivajo na državno potrošnjo in dohodke, vendar pa je neto učinek na državni ravni zanemarljiv. Seveda je potrebno omeniti tudi posledice migracij v državah izselitve, kjer je najbolj pereč problem beg možganov, povezan s francosko politiko zaposlovanja visoko izobraženih tujih delavcev.

Mednarodne migracije so kot eden glavnih faktorjev ekonomskih in političnih sprememb postale osrednji predmet razprave v mednarodnih odnosih in eno najpomembnejših vprašanj francoske imigracijske politike. Najpogostejša reakcija je naraščajoča restriktivnost politike, kar se odraža na prisilnih izselitvah, mejnih kontrolah in ukrepih za preprečevanje stalnega naseljevanja. Francoska vlada še vedno tiho tolerira ilegalne imigracije in se s tem izogiba soočenju s težavnimi odločitvami. Francija se bo v prihodnosti verjetno posluževala izrazitega selekcioniranja priseljencev, da bi rešila problem strukturne brezposelnosti. Poleg tega je

opazen trend v smeri liberalizacije migracij znotraj EU in restriktivnosti za imigracije iz tretjih držav.

Glavne prioritete migracijske politike ostajajo nadzor in reguliranje migracijskih tokov, integracija imigrantov v družbeno življenje in na trg dela ter sodelovanje z izvornimi državami z namenom boja proti ilegalnim imigracijam. Da bi bili ti ukrepi čim bolj učinkoviti, je potrebno sodelovanje med državami, zato Francija od devetdesetih let intenzivno usklajuje svojo imigracijsko politiko z ostalimi državami EU. Francija in ostale razvite države namreč lahko vplivajo na zmanjšanje nagnjenosti k izseljevanju iz nerazvitih držav, tako da stimulirajo gospodarski razvoj teh držav preko odpiranja trga ter prenosa tehnologije in znanja.

Francoska vlada se trudi za čim boljšo družbeno vključitev priseljencev z ukrepi na področju socialne, ekonomske in politične integracije. Kljub temu pa so tujci še vedno pogosto žrtev predsodkov, diskriminacije in etnične nestrpnosti francoskih državljanov. Migracije so močno povečale nacionalno raznolikost prebivalcev ter spremenile demografsko strukturo, to pa odpira nova vprašanja o etnični integraciji priseljenih in problemih multikulturalizma v urbanih centrih francoskih mest. Uveljavljanje načela prostega pretoka ljudi v državah EU odpira vrsto novih problemov kot je na primer visoka in naraščajoča stopnja brezposelnosti priseljenih v devetdesetih letih. Hkrati je opazno, da je brezposelnost tujcev iz držav nečlanic bistveno večja od brezposelnosti državljanov EU.

Podatki zadnjih let kažejo, da imigracijski tokovi v Franciji kljub globalnemu upočasnjevanju gospodarskega razvoja in strogim mejnim kontrolam, ki jih izvajajo z namenom preprečevanja terorizma, ponovno rastejo. Dokler bodo obstajale velike razlike v dohodkih ter življenjskih stroških med priselitvenimi in odselitvenimi državami, med katere sodi Francija, lahko pričakujemo, da se bodo migracijski tokovi nadaljevali, vendar pa bodo glede na socialne in strokovne skupine različno veliki.

LITERATURA

1. Abou-Sada Georges: L'évolution des politiques migratoires en France dans le contexte de crise. Les migrations internationales. Paris: Association internationale des démographes de langue française, 1988, 3, str. 345-353.
2. Bevc Milena, Prevolnik Rupel Valentina, Verlič Christensen Barbara: Meddržavne selitve in imigracijska politika v razvitih državah s poudarkom na državah Evropske zveze. IB revija, Ljubljana, 2000, 2, str. 72-88.
3. Borjas J. George: The Labour Demand Curve is Downward Sloping: Reexamining the Impact on the Labour market. Harvard University, 2002. 46 str.
4. Boudoul Jacques, Labat Jean-Claude: Évolution récente de l'immigration étrangère en France. Les migrations internationales. Paris: Association internationale des démographes de langue française, 1988, 3, str. 139-145.
5. Castles Stephen: Migrant Workers and the Transformation of Western Societies. Center for International Studies, Cornell University, 1989. 120 str.
6. Coppel Jonathan, Dumont Jean-Christophe, Visco Ignazio: Trends in Immigration and Economic Consequences. OECD.
[URL: <http://www.oecd.org/pdf/M00002000/M00002743.pdf>], 18. 6. 2001.
7. Fassmann Heinz, Münz Rainer: Patterns and Trends in International Migration in Western Europe. Fassmann Heinz, ed., European Migration in the Late Twentieth Century. Austria: International Institute for Applied Systems Analysis, 1994, str. 3-33.
8. Feld Serge: L'identification et l'efficacité des politiques migratoires. Les migrations internationales. Paris: Association internationale des démographes de langue française, 1988, 3, str. 261-277.
9. Gang Ira et al.: Immigrants and Unemployment in the European Community: From the Eyes of Natives. IZA Discussion Paper No. 70. [URL: <http://www.iza.org>], maj 2002.
10. Guillon Michelle: Les nouveaux immigrants, étrangers dans les grandes agglomérations françaises. Les migrations internationales. Paris: Association internationale des démographes de langue française, 1988, 3, str. 161-170.
11. Hollifield: L'effet des politiques migratoires sur le marché du travail dans quelques pays européens. Paris: Association internationale des démographes de langue française, 1988, 3, str. 323-333.

12. Lebon André, Le Moigne Guy: L'immigration en France. Paris: Presses Universitaires de France, 2002. 126 str.
13. Malačič Janez: The problems of migration statistics. Predstavljeno na mednarodni konferenci Mobilita geografica in Italia: caratteristiche a tendenze, differenze regionali e processi di territorializzazione, Trst, 2002. 3 str.
14. Tribalat Michèle et al.: Cent ans d'immigration, étrangers d'hier français d'aujourd'hui. Paris: Institut National d'Études Démographiques, 1991. 301 str.
15. Thierry Xavier: Les entrées d'étrangers en France de 1994 à 1999. Population, Paris, 56(2001), 3, str. 423-450.
16. Verlič Christensen Barbara: Migracijska politika Evropske skupnosti in Slovenija. Teorija in praksa, Ljubljana, 2001, 6, str. 1117-1131.
17. Weiner Myron: Determinants of Immigrant Integration: An International Comparative Analysis. Carmon Naomi, ed., Immigration and Integration in Post-Industrial Societies. Great Britain: Centre for research in ethnic relation, University of Warwick, 1996, str. 46-226.
18. Wihtol de Wenden Catherine: The French Debate: Legal and Political Instruments to Promote Integration. Fassmann Heinz, ed., European Migration in the Late Twentieth Century. Austria: International Institute for Applied Systems Analysis, 1994, str. 3-33.
19. Zappi Sylvia: Comment Paris et Londres veulent en finir avec Sangatte. Le Monde, Paris, 3. 12. 2002, str. 14.

VIRI

1. How racist is France? The Economist, London, 18. 7. 1998, str. 43-44.
2. Labour Force Survey. Luxembourg: Eurostat, 1992. 57 str.
3. Labour Force Survey. Luxembourg: Eurostat, 1997. 279 str.
4. Le Petit Larousse. Paris: Larousse, 1996. 1784 str.
5. Population en chiffres - Base de données.
[URL: <http://www.ined.fr/bdd/demogr/progr3.php?lan=F>], 16. 3. 2003.
6. Recent Demographic Developments in Europe 1995. Strasbourg: Council of Europe Press, 1995. 332 str.
7. Recent Demographic Developments in Europe 2001. Strasbourg: Council of Europe Press, 2001. 101 str.
8. Statistical yearbook 1992. New York: United Nations, 39 (1994), 1055 str.
9. Statistical Yearbook 1999. New York: United Nations, 46 (2002), 884 str.
10. Trends in International Migration 1999. Paris: OECD, 1999. 328 str.
11. Trends in International Migration 2000. Paris: OECD, 2000. 376 str.
12. Yearbook of Labour Statistics 1982. Geneva: International Labour Organisation, 42 (1982), 760 str.
13. Yearbook of Labour Statistics 1992. Geneva: International Labour Organisation, 51 (1992), 1153 str.
14. Yearbook of Labour Statistics 2002. Geneva: International Labour Organisation, 61 (2002), 1659 str.

PRILOGE

PRILOGA 1

Slovar tujih izrazov in imen

- **Agence nationale pour l'emploi** (ANPE) - Francoski zavod za zaposlovanje
- **Aide au retour** - pomoč za povratek v domovino
- **Bidonville** - revno barakarsko mestno naselje
 - **Centre de rétention** - center za zadržanje tujcev v ilegalnem položaju
- **Communauté des États Indépendants** (CEI) - Skupnost neodvisnih držav
 - **Constitutional asylum** (angl.) - ustavni azil
 - **Départements d'outre-mer, territoires d'outre-mer** (DOM-TOM) - francoski prekomorski departmaji in teritoriji
- **Espace économique européen** (EEE) - Evropski gospodarski prostor
 - **Exclusion** - izključitev
 - **Expulsion** - izgon
- **Habitation à loyer modéré** (HLM.) - blokovska naselja za družine večinoma tujega izvora z nizkimi osebnimi dohodki
- **Institut national de la statistique et des études économiques** (INSEE) - Francoski statistični urad
- **Office national d'immigration** (ONI) - Državni urad za imigracije
- **Organisation internationale du travail** (OIT) - Mednarodna organizacija za delo
 - **Rapatriment** - repatriacija, vrnitev v domovino
 - **Réadmission** - ponovna dopustitev
 - **Réconduite à la frontière**- spremljanje tujca do meje
 - **Régularisation** - postopek ureditve statusa tujcev, ki se nahajajo v državi priselitve ilegalno oziroma brez potrebnih dokumentov
 - **Ressortissant** - pripadnik neke države, ki biva v inozemstvu
 - **Retour aidé** - izselitev na pobudo države gostiteljice
 - **Sans papiers** - tujci z ilegalnim statusom, brez ustreznih dokumentov
 - **Territorial asylum** (angl.) - teritorialni azil

PRILOGA 2

Tabela P 2.1: Število in delež tujega prebivalstva in tuje delovne sile v izbranih imigracijskih državah v letih 1988* in 1998*

	Tuje prebivalstvo				Tuja delovna sila			
	(v 1 000)		(v %)		(v 1 000)		(v %)	
	1998	1988	1998	1988	1998	1988	1998	1988
ZDA	26 300	19 767	9,8	7,9	16 100	11 565	11,7	9,4
Nemčija	7 320	4 489	8,9	7,3	2 522	1 911	9,1	7,0
Kanada	4 971	4 343	17,4	16,1	2 839	2 681	19,2	18,5
Avstralija	3 908	3 753	21,1	22,3	2 294	2 182	24,8	25,7
Francija	3 597	3 714	6,3	6,8	1 587	1 557	6,1	6,4
VB	2 207	1 821	3,8	3,2	1 039	871	3,9	3,4
Japonska	1 512	941	1,2	0,8	119	86	0,2	0,1
Švica	1 348	1 007	19,0	15,2	691	608	17,3	16,7

*Za Francijo so podatki iz let 1982 in 1990

Vir: Trends in International Migration, 2000.

PRILOGA 3

Tabela P 3.1: Vrednosti spremenljivk za izračun regresije v obdobju 1960-2001

Leto	Neto migracije	Stopnja naravnega prirastka (v %)	Stopnja brezposelnosti (v %)	Stopnja rasti (v %)
1960	143655	0,65		
1961	183615	0,73		
1962	863868	0,62		
1963	138368	0,65		
1964	108830	0,74		
1965	33669	0,65		
1966	48607	0,68		
1967	15087	0,60		
1968	105257	0,57		
1969	154308	0,53		
1970	182509	0,60		
1971	145223	0,64		
1972	104727	0,63	2,7	
1973	108754	0,57	2,6	
1974	32609	0,47	2,8	
1975	13626	0,35	4,1	
1976	57386	0,31	4,4	
1977	44038	0,39	4,7	
1978	19361	0,36	5,2	
1979	34765	0,40	5,9	
1980	43974	0,47	6,3	
1981	55710	0,46	7,3	
1982	60865	0,47	8,1	
1983	56000	0,27	8,3	0,7
1984	45000	0,40	9,7	1,3
1985	38000	0,39	10,2	1,9
1986	39000	0,42	10,4	2,5
1987	44000	0,43	10,5	2,3
1988	57000	0,44	10,0	4,5
1989	71000	0,42	9,4	4,1
1990	80000	0,42	8,9	2,3
1991	90000	0,41	9,3	1,0
1992	90000	0,38	10,0	1,5
1993	70000	0,32	11,1	-0,9
1994	50000	0,32	12,3	2,1
1995	40000	0,34	11,6	1,7
1996	35000	0,33	12,1	1,1
1997	40000	0,34	12,3	2,0
1998	45000	0,35	11,8	3,4
1999	45000	0,35	11,7	2,9
2000	55000	0,41	10,0	3,4
2001		0,42	8,8	

Viri: Population en chiffres. [URL: <http://www.ined.fr/bdd/demogr/progr3.php?lan=F>], 2003;
 Recent Demographic Developments in Europe, 2001;
 Recent Demographic Developments in Europe, 1995;
 Statistical Yearbook, 1994;
 Statistical Yearbook, 2002;
 Yearbook of Labour Statistics, 1982;
 Yearbook of Labour Statistics, 1992;
 Yearbook of Labour Statistics, 2002.

Tabela P 3.2: Del rezultatov obdelav s programom SPSS – kvadratna, potenčna, enostavna linearna in eksponentna regresija - odvisnost med stopnjo naravnega prirastka in neto migracijami

Model Summary

	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
Model				
1	,378	,143	,121	,12257
2	,630	,397	,365	,10418

- a Predictors: (Constant), Neto migracije
- b Predictors: (Constant), Neto migracije, NMIG_2
- c Dependent Variable: Stopnja naravnega prirastka

ANOVA

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,098	1	,098	6,496	,015
	Residual	,586	39	,015		
	Total	,683	40			
2	Regression	,271	2	,136	12,485	,000
	Residual	,412	38	,011		
	Total	,683	40			

- a Predictors: (Constant), Neto migracije
- b Predictors: (Constant), Neto migracije, NMIG_2
- c Dependent Variable: Stopnja naravnega prirastka

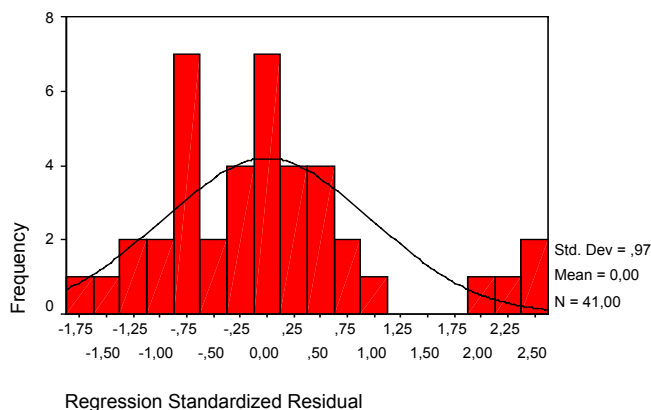
Coefficients

Model		Unstandardized	Std. Error	Standardized	t	Sig.
		Coefficients		Coefficients		
		B		Beta		
1	(Constant)	,436	,023		18,746	,000
	Neto migracije	3,755E-07	,000	,378	2,549	,015
2	(Constant)	,327	,034		9,715	,000
	Neto migracije	2,177E-06	,000	2,191	4,654	,000
	NMIG_2	-2,125E-12	,000	-1,882	-3,997	,000

- a Dependent Variable: Stopnja naravnega prirastka

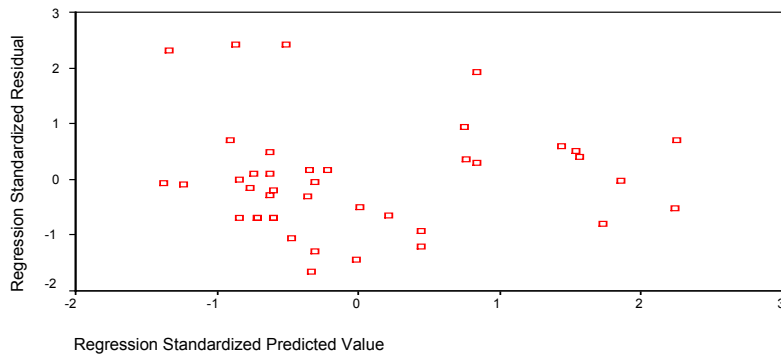
Histogram

Dependent Variable: Stopnja naravnega prirastka

Scatterplot

Dependent Variable: Stopnja naravnega prirastka

Model Summary

	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
Model 1	,510	,260	,241	,10293

a Predictors: (Constant), LOG_MIG

b Dependent Variable: LOG_NARP

ANOVA

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,145	1	,145	13,729	,001
	Residual	,413	39	,011		
	Total	,559	40			

a Predictors: (Constant), LOG_MIG

b Dependent Variable: LOG_NARP

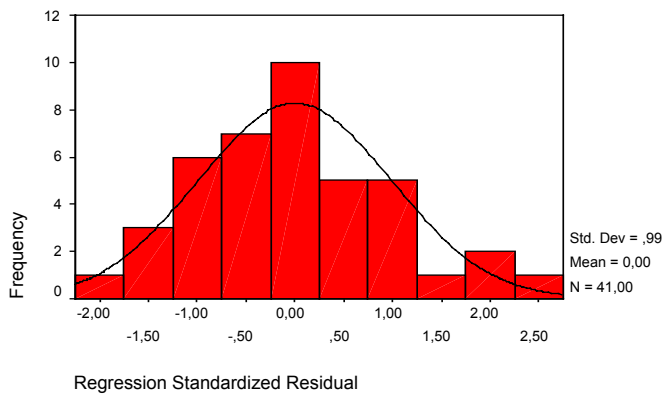
Coefficients

Model		Unstandardized Coefficients	Std. Error	Standardized Coefficients	t	Sig.
		B		Beta		
1	(Constant)	-1,231	,240		-5,127	,000
	LOG_MIG	,185	,050	,510	3,705	,001

a Dependent Variable: LOG_NARP

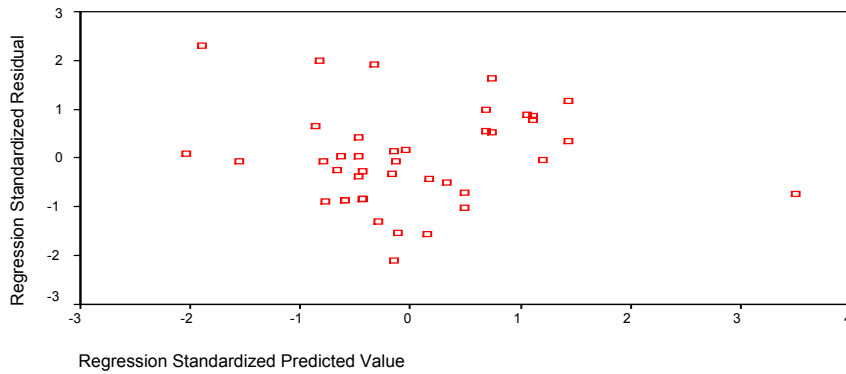
Histogram

Dependent Variable: LOG_NARP

Scatterplot

Dependent Variable: LOG_NARP

Descriptive Statistics

	N	Sum
OST2PF	41	,50
Valid N (listwise)	41	

Model Summary

	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
Model				
1	,378	,143	,121	,12257

a Predictors: (Constant), Neto migracije

b Dependent Variable: Stopnja naravnega prirastka

ANOVA

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,098	1	,098	6,496	,015
	Residual	,586	39	,015		
	Total	,683	40			

a Predictors: (Constant), Neto migracije

b Dependent Variable: Stopnja naravnega prirastka

Coefficients

		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
Model		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,436	,023		18,746	,000
	Neto migracije	3,755E-07	,000	,378	2,549	,015

a Dependent Variable: Stopnja naravnega prirastka

Model Summary

	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
Model				
1	,373	,139	,117	,11105

a Predictors: (Constant), Neto migracije

b Dependent Variable: LOG_NARP

ANOVA

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,078	1	,078	6,300	,016
	Residual	,481	39	,012		
	Total	,559	40			

a Predictors: (Constant), Neto migracije

b Dependent Variable: LOG_NARP

Coefficients

		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
Model		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-,374	,021		-17,715	,000
	Neto migracije	3,350E-07	,000	,373	2,510	,016

a Dependent Variable: LOG_NARP

Descriptive Statistics

	N	Sum
OST2EF	41	,63
Valid N (listwise)	41	

Tabela P 3.3: Rezultati obdelav s programom SPSS - kvadratna funkcija - odvisnost med stopnjo brezposelnosti in neto migracijami

Model Summary

	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
Model				
1	,139	,019	-,017	3,1607
2	,590	,348	,298	2,6259

a Predictors: (Constant), Neto migracije

b Predictors: (Constant), Neto migracije, NMIG_2

c Dependent Variable: Stopnja brezposelnosti

ANOVA

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	5,321	1	5,321	,533	,472
	Residual	269,729	27	9,990		
	Total	275,050	28			
2	Regression	95,765	2	47,882	6,944	,004
	Residual	179,285	26	6,896		
	Total	275,050	28			

a Predictors: (Constant), Neto migracije

b Predictors: (Constant), Neto migracije, NMIG_2

c Dependent Variable: Stopnja brezposelnosti

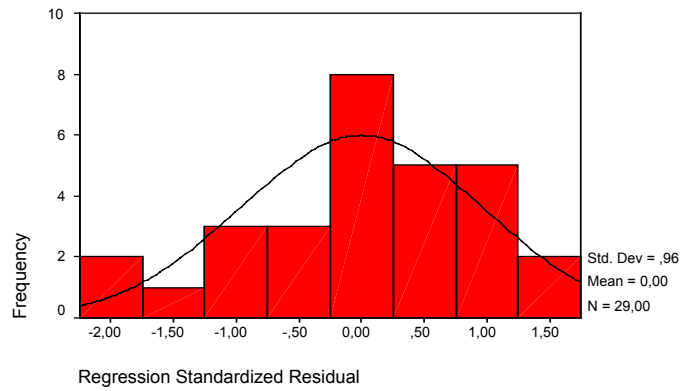
Coefficients

		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
Model		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	9,423	1,516		6,217	,000
	Neto migracije	-1,889E-05	,000	-,139	-,730	,472
2	(Constant)	,184	2,845		,065	,949
	Neto migracije	3,267E-04	,000	2,405	3,340	,003
	NMIG_2	-2,746E-09	,000	-2,608	-3,622	,001

a Dependent Variable: Stopnja brezposelnosti

Histogram

Dependent Variable: Stopnja brezposelnosti

Scatterplot

Dependent Variable: Stopnja brezposelnosti

